

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF BULGARIA

Industrial Association
Veliko Tarnovo
Индустриална асоциация
Велико Търново

Project: "Building a sustainable model and partner network to support employment and labour mobility in the cross border area Bulgaria-Romania"

O analiză sectorială a pieței forței de muncă și a potențialului de mobilitate a forței de muncă în regiune transfrontalieră Bulgaria-România

septembrie 2017, or. Veliko Târnovo

The content of this material does not necessarily represent the official position of the European Union

REZUMAT

Prezentul document reprezintă un rezumat al analizei principale, dezvoltat în urma punerii în aplicare a proiectului "CONSTRUIREA UNUI MODEL SUSTENABIL ȘI UNEI REȚELEI DE PARTENERIAT PENTRU PROMOVARE A OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ZONA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA-ROMÂNIA" cu cod individual al proiectului: 16.4.2.136, finanțat prin programul INTERREG V-A ROMANIA - BULGARIA pe baza contractului nr. 44998/28.03.2017.

Acesta analizează piața forței de muncă în cele trei zone acoperite de proiect - Veliko Târnovo, Ruse și Silistra. Documentul prezintă principalele caracteristici ale dezvoltării lor economice care influențează pe piața forței de muncă și impactul, pe care îl are asupra potențialului pentru mobilitatea forței de muncă. Analiza sectorială are ca obiectiv principal identificarea sectoarelor și întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România.

Secțiunile sunt considerate relevante la determinarea potențialului de mobilitate, inclusiv caracteristicile principale ale populației, cum ar fi numărul, vârsta și structura educațională, migrația, veniturile și cheltuielile gospodăriilor. Sunt descrise indicatorii principali macroeconomici, caracteristicile întreprinderilor și cele mai importante sectoare economice în zonele respective. S-a discutat starea forței de muncă în zonele țintă, precum și concluziile privind tendințele în dezvoltarea ei.

Sunt prezentate factorii, condițiile și problemele care au un impact asupra dezvoltării și promovării mobilității forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România. Sunt extrase sectoarele economice cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.

Accentul prezentului rezumat cade pe principalele constatări și tendințe derivate din analiza detaliată. Versiunea completă este disponibilă în limba bulgară, iar o parte din vizualizările grafice vor fi prezentate în secțiunea "Harta economică" pe portalul de informații jobmobility.info

Conținut

Rezumat	2
I. Caracteristică demografică și socială a populației în județele ținte ale proiectului	7
1.1. Localități și numărul populației	7
1.2. Structură după vârstă și educație a populației	8
1.3. Migrația populației	10
1.4. Educație	11
1.5. Veniturile și cheltuielile gospodăriilor	12
1.5.1. Veniturile gospodăriilor	12
1.5.2. Cheltuielile gospodăriilor	13
II. Tendințe în dezvoltarea economiei locale	15
2.1. Indicatorii macroeconomici	15
2.2. Întreprinderi	16
2.2.1. Silistra	17
2.2.2. Ruse	18
2.2.3. Veliko Târnovo	18
2.3. Sectoare economice principale	19
2.3.1. Silistra	19
2.3.2. Ruse	20
2.3.3. Veliko Târnovo	21
2.4. Prioritățile strategice în dezvoltarea economiei locale	22
2.4.1. Silistra	23
2.4.2. Ruse	24
2.4.3. Veliko Târnovo	26
2.5. Concluzii	27
III. Piața forței de muncă locală	29
3.1. Forța de muncă	29
3.2. Persoane fără muncă	30
3.3. Locuri de muncă vacante și ocupat afișate	31
3.4. Tendințe majore pe piața locală a forței de muncă	34
3.4.1. Profesii/funcții de deficit	35
3.4.2. Caracterul ciclic al cererii/ofertei de muncă	36
3.4.3. Numărul de locuri de muncă afișate și neocupate în agențiile de șomaj	36
IV. Mobilitatea transfrontalieră a forței de muncă	38
4.1. Atitudinile angajatorilor de a folosi forța de muncă străină din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România.	38

4.2.	Barierete și obstacolele angajatorilor de a folosi forța de muncă străină din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România.	40
4.3.	Sectoare și întreprinderi cu potențialul pentru mobilitatea forței de muncă	41
4.3.1.	Sectoare economice cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.	41
4.3.2.	Întreprinderi cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.....	45
4.4.	Poziții (profesiuni, posturi de muncă) cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă	46
4.5.	Concluzii.....	46
V.	Încheiere, concluzii și recomandări	48

Prescurtări utilizate:

<i>Prescurtare</i>	<i>Descrierea prescurtării</i>
B2	- Beneficiar 2 - Camera de comerț și industrie Constanța
B3	- Beneficiar 3 - Camera industrială bulgară
PIB	- Produsul intern brut
VAB	- Valoarea adăugată brută
CCB	- Camera bulgară de comerț
BL	- Beneficiar lider - Camera de comerț Veliko Târnovo
PMO	- Post de muncă ocupat
CM	- Consiliul de miniștri
LP	- Liceul profesional
p.proc.	- Punct procentual
ISD	- Investiții străine directe
LM	- Loc de muncă
LMV	- Post de muncă vacant
CT	- Cooperare transfrontalieră
CFP	- Centrul pentru formare profesională

Surse utilizate:

Agentie de ocuparea forței de muncă (ANOFM)

Eurostat (EUROSTAT)

Sistemul de informare a întreprinderilor bulgare (BEIS)

Institutul național de asigurare (NOI)

Institutul național de statistică (NSI)

Agenția națională pentru educație și formare profesională (NAPOO)

Administrația județeană Silistra

Administrația județeană Ruse

Administrația județeană Veliko Târnovo

Portal de date deschise al Republicii Bulgaria

I. CARACTERISTICĂ DEMOGRAFICĂ ȘI SOCIALĂ A POPULAȚIEI ÎN JUDEȚELE ȚINTE ALE PROIECTULUI

Secțiunea include o descriere și analiză a principalilor factori demografici care afectează starea populației și, în special, forța de muncă în județele vizate. Se discută zonele și localitățile incluse în proiect, numărul populației, structura populației pe grupe de vârstă și educație. Sunt urmărite și procese principale de migrație. A fost efectuat un studiu privind instituțiile de învățământ din județele ținte. Analiza include, de asemenea, date privind veniturile și cheltuielile gospodăriilor ca un indicator important al calității vieții.

Situația demografică din Bulgaria are tendințe negative care continuă să se aprofundeze. Rata scăzută a natalității și mortalitatea ridicată reprezintă o problemă în întreaga Europă, iar în plus țara are una dintre cele mai mari rate de depopulare și îmbătrânire de pe Vechiului continent. Pe lângă sporul natural al populației, un factor mare este și migrația populației. Există o migrație internă din zonele rurale spre orașe în căutarea unei realizări mai bune, precum și venituri și standard de trai mai ridicat. Populația se concentrează mai degrabă în orașele mari.

1.1. LOCALITĂȚI ȘI NUMĂRUL POPULAȚIEI

Regiunea de-a lungul Dunării frontalieră cu România din partea bulgară include opt județe. Dintre acestea se numără cele trei județe ținte, făcând parte din prezentul proiect - Ruse, Silistra și Veliko Târnovo. În total, acestea includ 25 de municipii, pe cărora teritoriu sunt 537 de localități. Populația din aceste trei județe în anul 2016 este 577 705 oameni. În comparație cu anul 2015 populația totală a celor trei județe a scăzut cu 6,2 mii de oameni sau 1,1 %.

Silistra

Județul Silistra include 7 municipii - Alfatar, Glavinitsa, Dulovo, Kaynardzha, Sitovo, Silistra și Turtucaia. În județe există 113 localități din care 5 sunt orașe.

Aproximativ 42 % din populația din județ până la sfârșitul anului 2016 este concentrată în municipiul Silistra.

Există o tendință evidentă de depopulare a județului. De la anul 2010 până la 2016 populația a scăzut cu 13,9 mii de inși. Reducerea este cea mai mult la populația în vârstă de muncă - cu 12,3 mii de oameni. Pe o bază anuală, scăderea populației totale este 1,3 mii de persoane, iar populația în vârstă de muncă - cu 1,2 mii de inși.

Ruse

Județul Ruse include 8 municipii - Borovo, Byala, Vetovo, Dve mogili, Ivanovo, Slivo Pole, Ruse și Tsenovo. În județ există 83 de localități din care 9 sunt orașe.

În sfârșitul anului 2016 72.4 % din populația județului locuiește în orașul Ruse.

De la anul 2010 încoace populația a scăzut cu 23.2 mii în situația în care reducerea din nou se observă cel mai mult la populația în vârstă de muncă - cu 20,4 mii de oameni. Pe o bază anuală, scăderea populației totale este 2,2 mii de persoane, iar populația în vârstă de muncă - cu 1,7 mii de inși.

Veliko Tarnovo

Județul Veliko Târnovo include 10 municipii -Veliko Târnovo, Gorna Oryahovitsa, Lyascovets, Zlataritsa, Elena, Polski Trâmbesh, Svishtov, Strazhitsa și Suhindol. În județ există 336 de localități din care 14 sunt orașe.

Imaginea demografică în județul Veliko Tarnovo este semnificativ mai nefavorabilă, decât în țară. Populația din județ la sfârșitul anului 2016, este de 242 259 de oameni, 36 % din care sunt concentrați în Municipiul Veliko Târnovo.

Județul Veliko Târnovo își pierde populația în mod continuat. În ultimii șase ani până în 2016 populația a scăzut cu 29.1 mii de persoane sau cu peste 10,7 %. Scăderea și aici este cea mai mare în rândul populației de vârstă de muncă - cu 25,6 de mii de inși. În comparație cu anul precedent 2015, populația totală se reduce cu 2.7 mii de persoane, iar populația lucrătoare - cu 2,4 mii de persoane.

1.2. STRUCTURĂ DUPĂ VÂRSTĂ ȘI EDUCAȚIE A POPULAȚIEI

Împărțirea în trei grupuri după vârsta de muncă¹ se concentrează pe capacitățile și potențialul populației și proporția forței de muncă în județele relative la întreaga populație. Structura de educație arată grupele diferite de populație câte nivelul de educație finalizat, precum și dinamica într-un an. Scopul este de a arăta nivelul educațional și relația sa cu nivelul mediu național.

TABELUL 1 STRUCTURA PE VÂRSTĂ A POPULAȚIEI ÎN JUDEȚELE ȚINTE ȘI BULGARIA 2016.

	Total	Sub vârsta de muncă	În vârsta de muncă	Peste vârsta de muncă	Grupa de sub vârsta de muncă	Grupa în vârsta de muncă	Grupa de peste vârsta de muncă
	mii de oameni				% din total în județ		
Bulgaria	7 101.9	1 062.7	4 304.4	1 734.7	15.0	60.6	24.4
Silistra	112.0	16.3	65.2	30.5	14.5	58.2	27.2
Ruse	223.5	29.8	134.2	59.5	13.3	60.1	26.6
Veliko Târnovo	242.3	32.7	144.8	64.8	13.5	59.8	26.7

Sursă INS

Tabelul 2 STRUCTURA POPULAȚIEI DUPĂ EDUCAȚIE DIN JUDEȚELE VIZATE ȘI BULGARIA, ÎN 2015, POPULAȚIA ÎN VÂRSTA CUPRINSĂ ÎNTRE 25 ȘI 64 DE ANI ÎMPLINIȚI.

	Total	Studii primare	Studii medii	Studii superioare	Grupa cu studiile primare	Grupa cu studiile medii	Grupa cu studiile superioare
	mii de oameni				% din total în județ		

¹ Limitele de vârstă pentru separarea populației pe categoriile de **sub, în, și peste** vârsta de muncă sunt determinate în funcție de datele actuale din anul respectiv privind vârsta de pensionare, în conformitate cu Ordonanța pentru pensii și stagiul de cotizare adoptată prin Hotărâre a CM. **Pentru 2016, aceste limite sunt 15 ani pentru introducerea în vârsta de muncă și împlinirea 60 de ani și 10 luni pentru femeii și 63 de ani și 10 luni pentru bărbații pentru intrarea în vârsta de peste cea de muncă.** Sursă INS

Bulgaria	7 153.8	1 294.8	3 891.7	1 967.3	18.1	54.4	27.5
Silistra	113.2	37.7	57.0	18.6	33.3	50.3	16.4
Ruse	225.7	37.7	132.9	55.1	16.7	58.9	24.4
Veliko Târnovo	245.0	38.2	140.9	65.9	15.6	57.5	26.9

Sursă INS

Silistra

Populația din județul Silistra este 111 957 de persoane, reprezentând 1,6 % din populația Bulgariei. Populația în vârstă de muncă este de 65 204 de oameni. Aceștia reprezintă 58.2 % din populația totală în district. Această cotă este mai mică decât cea medie pentru Bulgaria. În comparație cu 2015 populația lucrătoare s-a redus cu 1,2 mil de oameni sau cu 1,7 %.

În județul Silistra se observă procesul de îmbătrânire a populației. De la 26.9 % în 2015, populația în vârstă de peste cea de muncă a crescut la 27,2 %. Acest proces este pe seama populației în vârstă de muncă, care a scăzut cu 0,4 puncte procentuale.

Influență asupra întregirii populației în și peste vârsta de muncă are atât îmbătrânirea populației, cât și modificările legislației pentru stabilirea limitelor de vârstă pentru pensionare.

Aproximativ 16,4 % din populația din județul Silistra între 25 și 64 de ani are studii superioare. Studii medii are jumătatea (50,3 %) din oamenii din județ și cu educația de bază sunt o treime din populația districtului Silistra (33,3 %).

Ruse

Întreaga populație din județul Ruse este de 223 489 de oameni, reprezentând 3,1 % din populația din Bulgaria și pune județul la locul 12 din țară după acest indicator. Populația lucrătoare din județul Ruse reprezintă 60,1 % din populația județeană în anul 2016. Această cotă este similară cu cea medie pentru țară (60,6 %). Pe o bază anuală populația lucrătoare s-a redus cu 1,7 mii de oameni.

Aici, de asemenea, există o tendință de îmbătrânire a populației. 26,6 % din locuitorii județului sunt în vârstă de peste cea de muncă, și deși, pe baza anuală, această grupă crește cu doar 0,1 puncte procentuale, pe termen lung județul urmărește tendința nivelului național. Din nou, acest proces este, în principiu pe seama populației lucrătoare, care este în scădere.

Aproximativ 24,4 % din populația din județul Ruse între 25 și 64 de ani are studii superioare în 2015. Această cotă este foarte aproape de cea medie națională de 27,5 %. Studii medii, de asemenea, are o proporție relativ ridicată a populației între 25 și 64 de ani (58.9 %), ceea ce este mai mare decât procentul mediu pentru Bulgaria. Cu studii primare sunt 16,7 % din populația județul Ruse. Comparativ cu valorile medii pentru Bulgaria, numărul persoanelor cu studii medii este mai mare, în timp ce oamenii cu școala primară - mai puțin.

Veliko Târnovo

Populația din județul Veliko Tarnovo în anul 2016 este de 242 259 de oameni, sau 3,4 % din populația țării. În județul Veliko Târnovo, populația în vârstă de muncă este 144 791 de suflete în 2016. Aceștia reprezintă 59.8 % din populația totală din județ. În comparație cu anul 2015 ea scade cu 2.4 mii de oameni sau cu 1,7 %.

Populația lucrătoare își menține numărul relativ neschimbat față de 2016, reprezentând 26,7 %. Aceeși tendință se observă la copii și tineri de sub vârsta de muncă, care sunt 13,5 % din populație.

Aproximativ 26,9 % din locuitorii județului Veliko Târnovo între 25 și 64 de ani au studii superioare. Acest procent este aproape egal cu procentul mediu la nivel național (27,5 %).

Pe învățământul secundar l-au făcut 57.5 % din oamenii din județ. Doar studii primare au 15,6 % din locuitorii județului Veliko Târnovo. În același județ grupa de oameni cu studii medii este mai mare decât valorile medii referitoare pentru Bulgaria, în timp ce oamenii cu școala primară sunt mai puțini.

1.3. MIGRATIA POPULAȚIEI

Aici sunt arătate creșterea naturală și cea mecanică a populației. Sub creșterea naturală se înțelege diferența dintre rata natalității și rata de deces, reflectând numărul de oameni și astfel numărul total al populației este în creștere sau în reducere în mod natural. Creșterea mecanică arată schimbarea numărului populației ca diferența dintre numărul de persoane care s-au așezat și cei care au părăsit un teritoriu.

În anul 2016 ca urmare a creșterii naturale negative, populația țării a scăzut cu 6.0 ‰² și aceasta se observă în toate zonele din Bulgaria. În ceea ce privește migrația internă în țară, majoritatea celor care se mută au ales capitala Sofia (9,4 %), urmărită de județul Blagoevgrad - 7.0% și județul Plovdiv - 6.0%. În ceea ce privește migrația externă, creșterea mecanică (soldul net al migrației externe)³, de asemenea, are valoare negativă - minus 1.3 ‰⁴.

Silistra

În județul Silistra se observă creșterea naturală și mecanică a populației negativă. Creștere naturală în 2016 a fost negativă cu 807 oameni (-7.1 ‰) - în timp ce în 2015 a fost de 1027.

Numărul de persoane care s-au așezat în județul Silistra în 2016 este 1801, până când numărul de strămutați este 2285, care a dus la reducerea populației în zona cu 484 de persoane. Un an mai devreme, numărul populației a scăzut cu 395 de oameni din cauza migrației. Mișcarea populației este cea mai mare în județul Silistra - 33.9% s-au mutat de la o locație la altă din județ. 20 % din populație s-a mutat în străinătate, 11.4% - în județul Varna și 8,6 % în capitală.

Ruse

Indicatoarele demografice ale județul Ruse se agravează în primul rând din cauza creșterii naturale nefavorabile. În 2016, ea este negativă cu 1931 de oameni (-8.6 ‰), față de 1955 - în anul 2015.

Creșterea mecanică aproape nu duce la modificarea numărului populației în 2016. Numărul persoanelor care s-au mutat în județul Ruse în 2016 este 3179, în timp ce numărul de strămutați este 3433, care duce la reducerea populației din zonă cu numai 254 de persoane. Un an mai devreme, numărul populației a scăzut cu 56 de oameni. Și în județul Ruse mișcarea populației este cea mai mare în interiorul județului - 35% s-au mutat de la o locație la altă din județ. 18.8 % din populație s-a mutat în străinătate, 11% - în capitală și 6,7 % în județul Varna.

Veliko Târnovo

² Diferența dintre numărul de născuți viu și numărul de morți pe 1 000 oameni din numărul mediu al populației. Sursă INS

³ Creștere mecanică - se formează de diferența dintre numărul oamenilor care s-au așezat și cei care au părăsit țară. Sursă INS

⁴ Relația migrației nete la populația medie pe bază anuală în an (1 000 persoane). Sursă INS

Creșterea naturală și cea mecanică în județul Veliko Târnovo sunt negative. Creșterea naturală a populației în anul 2016 arată că populația a scăzut cu 1951 de oameni (-8.0 %) față de 2018 persoane în 2015.

Înainte de criză (2002-2008) Veliko Tarnovo este unul dintre puținele județe cu creștere mecanică pozitivă, deși și relativ mică, dar procesele economice din zonă duc la exod semnificativ și continuat. Numărul de persoane care s-au așezat în județul Veliko Târnovo în 2016 este 4397, în timp ce numărul strămutaților este 5193, care a dus la reducerea populației din județ cu 796 de persoane. Un an mai devreme, numărul populației a scăzut cu 758 de oameni din cauza migrației. Mișcarea populației este cea mai mare în județ - 35.2% s-au mutat de la o locație la altă din același județ. În capitală s-au mutat 14,1 % din populație, în străinătate - 14 % și 4,5 % în județul Varna.

1.4. EDUCAȚIE

Secțiunea conține informații despre școlile, centrele de formare profesională, numărul de scolarii/studentii și numărul de absolvenți în anul școlar 2015/2016 de pe teritoriile județelor ținte.

Tabelul 3 ȘCOLILE DIN JUDEȚELE ȚINTE ÎN ANUL ȘCOLAR 2015/2016.

Județ	Total Instituții de învățământ (fără CFP)	inclusiv:				
		Instituții de învățământ superior	Filialele unor universități și colegii	Școli generale (clasa I - XII)	Licee profesionale	CFP
Silistra	49	0	1	36	9	5
Ruse	75	1	2	54	14	35
Veliko Târnovo	102	3	4	73	20	18

Sursă INS, MyCompetence, cercetare expertă

Silistra

În județul Silistra există în total 49 de școli dintre care 36 sunt generale. În județ nu sunt universități independente.

În anul universitar 2015/2016 în orașul Silistra studiază aproximativ 450 de studenți într-o școală academică - filiala Silistra, subordonată Universității din Ruse "Angel Kanchev".

Licee profesionale sunt nouă, iar cele profilate - două. În județ există cinci centre de formare profesională (CFP) care operează în 24 de domenii profesionale.

În județul Silistra se observă tendința de reducere a numărului de școlari. În anul universitar 2015/2016 aceștia au fost 11 945, ceea ce este cu 421 sau 3,4 % mai puțin decât anul școlar precedent. Numărul de absolvenți în 2015. ușor a crescut la 2249 față de 2014. Absolvenții de la universități sunt 107.

Ruse

Școlile pe teritoriul județului Ruse în anul școlar 2015/2016 sunt în total 75, din care 54 sunt generale.

În orașul Ruse, funcționează Universitatea din Ruse "Angel Kanchev", o filială a Școlii de învățământ superior pentru Agrobusiness și Dezvoltarea regiunilor (VUARR) - din or. Plovdiv (așa-numitul Colegiu agricol) și Colegiu privat profesional de asistență socială și securitate.

Liceele profesionale sunt 14, iar cele profilate în or. Ruse - cinci. În județul Ruse există 35 de centre de formare profesională (CFP) care operează în 35 de domenii profesionale.

Județul, ca majoritatea județelor din Bulgaria, are un număr de studenți scăzut. În anul universitar 2015/2016 aceștia au fost 30 105, ceea ce este cu 1.4 sau 4,4 % mai puțin decât anul școlar precedent. Numărul de absolvenți în 2015. ușor a crescut în 2015, față de 2014. Absolvenții de la universități sunt 2128.

Veliko Târnovo

Școlile pe teritoriul județului Ve2011liko Târnovo în anul școlar 2015/2016 sunt în total 102, din care 73 sunt generale.

În anul școlar 2015/2016 în județul Veliko Târnovo funcționează următoarele instituții de învățământ superior: Universitatea din Veliko Târnovo "St. St. Chiril și Metodiu", Universitatea militară națională "Vasil Levski", Colegiu profesional de sergenți de pe lângă Universitatea militară națională „Vasil Levski”, Universitatea de științe economice "Dimitar Apostolov Tsenov" din or. Svishtov, Filială Școlii de învățământ superior pentru Agrobusiness și Dezvoltarea regiunilor (VUARR) - din or. Plovdiv, Filiala - Veliko Târnovo a Universității de medicină din Varna și Colegiul privat de economie și contabilitate - Veliko Târnovo.

Pe teritoriul județului Veliko Tarnovo funcționează douăzeci de licee profesionale și patru licee profilate. În județul Veliko Târnovo există 18 de centre de formare profesională (CFP) care operează în 31 de domenii profesionale.

Numărul elevilor din județul Veliko Tarnovo în anul școlar 2015/2016. a scăzut la 48.2 mii, ceea ce este cu 3.6 mii sau 7 % mai puțin față de anul școlar precedent. Numărul de absolvenți se păstrează relativ constant. În anul 2015 aceștia au fost 8025.

1.5. VENITURILE ȘI CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR⁵

Sunt descrise structurile veniturilor și ale cheltuielilor gospodăriilor din zonele vizate, în timp ce accentul este pus pe cotele cele mai mari și defalcările lor pe valoare. Este considerată și dinamica anumitor elemente pe bază anuală.

1.5.1. VENITURILE GOSPODĂRIILOR

Silistra

În 2016. venitul total mediu anual pe persoană din gospodărie în județul Silistra este 3922 BGN și crește 401 BGN față de 2015. Venitul este mai mic cu 24,1 % din valoarea medie pentru Bulgaria.

În 2016 veniturile de la transferurile sociale (pensii, indemnizații de șomaj, alocațiile de familie pentru copii și alte alocații sociale și indemnizații) au fost 1321 BGN în medie pe

⁵ Din cauza caracterul reprezentativ al Cercetării asupra bugetelor gospodăriilor, datele separate după județ ar putea să aibă greșeli stocastice.

persoană dintr-o gospodărie și nominal scad cu 9 % pe bază anuală, în timp ce proporția lor în venitul total scade de la 41.2 % în 2015 la 33.7 % cu un an mai târziu.

Ruse

În 2016. venitul total mediu anual pe persoană din gospodărie în județul Ruse este 5263 BGN și scade cu 40 BGN față de 2015. Venitul este mai mic cu 1,9 % din valoarea medie pentru Bulgaria.

În 2016 veniturile de la transferurile sociale (pensii, indemnizații de șomaj, alocațiile de familie pentru copiii și alte alocații sociale și indemnizați) au fost 1541 BGN în medie pe persoană dintr-o gospodărie și nominal crește cu 3.1 % pe bază anuală, în timp ce proporția lor în venitul total scade de la 1.1 % la 29.3 %.

Veliko Târnovo

În 2016. venitul total mediu anual pe persoană din gospodărie în județul Veliko Târnovo este 4967 BGN și crește cu 787 BGN față de 2015. Venitul este mai mic cu 3,9 % din valoarea medie pentru țară.

În 2016 veniturile de la transferurile sociale (pensii, indemnizații de șomaj, alocațiile de familie pentru copiii și alte alocații sociale și indemnizați) au fost 1747 BGN în medie pe persoană dintr-o gospodărie și nominal crește cu 18.5 % pe bază anuală, în timp ce proporția lor în venitul total își menține valoarea. Veniturile din toate transferurile sociale formează 35,2 % din venitul total al gospodăriilor în 2016.

1.5.2. CHELTUIELILE GOSPODĂRIILOR

Silistra

Cheltuiala totală medie pe persoană din gospodărie în județul Silistra în 2016 este 3942 BGN în medie pe persoană, ceea ce este cu 16,3 % mai mult decât în 2015. Cheltuiala este mai mică cu 17,1 % comparativ cu valoarea medie pentru țară.

În 2016 costurile legate de locuință sunt 866 BGN în medie pe persoană din gospodărie, care este cu 14,7 % mai mult în comparație cu 2015, și care se determină pe întregime de costurile după locuință, apă, curent și combustibile.

Ruse

Cheltuiala totală medie pe persoană din gospodărie în județul Ruse pentru anul 2016 este 5050 BGN în medie pe persoană, ceea ce este cu 3,9 % mai mult decât în 2015. Cheltuiala este mai mare cu 6,2 % în comparație cu valoarea medie pentru țară.

În 2016 costurile legate de locuință sunt 932 BGN în medie pe persoană din gospodărie, care este cu 3,8 % mai mult față de anul 2015, și care se determină pe întregime de costurile pentru mobilarea și întreținerea locuinței.

Veliko Târnovo

Cheltuiala totală medie pe persoană din gospodărie în județul Veliko Târnovo în 2016 este 4284 BGN în medie pe persoană, ceea ce este cu 19,2 % mai mult decât în 2015. Cheltuiala este mai mică cu 9,9 % comparativ cu valoarea medie pentru țară.

În 2016 costurile legate de locuință sunt 796 BGN în medie pe persoană din gospodărie, care este cu 12,4 % mai mult în comparație cu 2015, și care se determină pe întregime de costurile după locuință, apă, curent și combustibile.

II. TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE

În această secțiune este analizată situația economică din județele ținte Ruse, Silistra și Veliko Târnovo prin analiză cantitativă și evaluare a unor indicatori macroeconomici majore, precum și prin comparație cu indicatori valabili în total pentru țară.

Sunt analizate indicatorii principali de întreprinderi care funcționează pe teritoriul județelor ținte, precum și sectoarelor în care acestea își dezvoltă activitatea.

Prioritățile strategice în dezvoltarea economiilor locale sunt derivate din strategii regionale pentru dezvoltarea zonelor ținte pentru perioada 2014-2020.

2.1. INDICATORII MACROECONOMICI

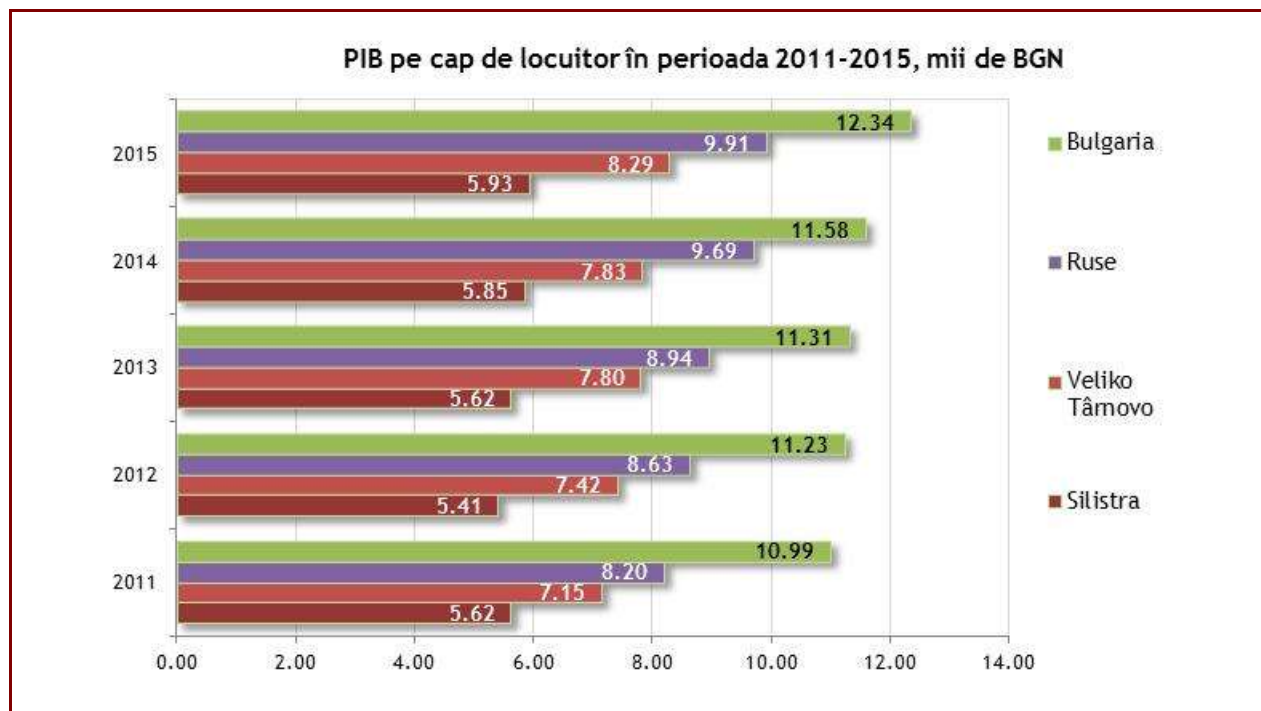
Sunt descrise produsul intern brut (PIB) și valoarea adăugată brută (VAB) fiind principalii indicatori macroeconomici în județele ținte Ruse, Silistra și Veliko Târnovo.

Județul Ruse ocupă locul al optulea în Bulgaria pe PIB, având valoarea de 2,25 de miliarde BGN pentru 2015, față de 2,22 de miliarde BGN în 2014 (creștere cu 1,3 % în comparație cu valoarea pentru anul 2014). Acest județ are cea mai mare valoare din cele trei districte. PIB pentru județul Veliko Tarnovo ajunge 2,04 de miliarde BGN, care este în creștere cu 88 de milioane BGN sau cu 4,5 % față de valoarea indicatorului pentru anul 2014, și ocupă locul al zecelea pentru 2015 după acest indicator în Bulgaria. Județul Silistra are al doilea cel mai mic volum ca mărime PIB în țară după județul Vidin pentru 2015 - doar 676 de milioane BGN, care este 0,8 % din valoarea totală a indicatorului pentru Bulgaria. Pe o bază anuală, PIB-ul s-a menținut la același nivel ca anul anterior, creșterea a fost de numai 0,2 % din valoarea sa pentru 2014.

PIB pe cap de locuitor pune județul Ruse pe locul opt în Bulgaria. În 2015 PIB-ul per cap în zonă a fost 9912 BGN, față de 9694 BGN în 2014, ceea ce e creștere de 2,2 %. El a fost cu 2427 BGN mai mic, decât valoarea medie națională sau cu 19,7 %. Pentru județul Veliko Târnovo PIB-ul pe cap de locuitor în 2015 a fost 8288 BGN, față de 7832 BGN în 2014 sau reprezintă creștere cu 5,8 %. Județul Veliko Tarnovo ocupă locul al 11-lea pe acest indicator printre județele din țară. PIB-ul pe cap de locuitor pentru județul Silistra crește de la 5852 BGN în 2014 la 5933 BGN în 2015, adică arată creștere cu 1,4 %, dar continuă să fie cel mai mic în Bulgaria (2.1 ori mai mic, decât PIB-ul național mediu și 4,5 ori mai mic decât la capitală).

Graficul de mai jos arată o tendință pozitivă de creștere PIB-ului per persoană în perioada 2011-2015, atât pentru Bulgaria, cât și pentru județele ținte. Excepția face județul Silistra în 2012, când PIB-ul per persoană scade în comparație cu 2011 (3,8 %), iar după 2012 această tendință este deja pozitivă. În județele Ruse și Veliko Târnovo, cât și valoarea media pentru țară, tendința pozitivă se exprimă în mod clar.

Graficul PIB PE CAP DE LOCUITOR, 2011-2015, MII DE BGN.

Sursă INS

Valoarea adăugată brută (VAB) în 2015 s-a ridicat la 1,94 de miliarde BGN în Județul Ruse, în situația în care cea mai mare parte a ocupat sectorul Serviciilor ⁶- 57.8 %. Industria și agricultura au 35,5 % și, respectiv, 6,7 %. În județul Veliko Târnovo VAB s-a ridicat la 1,77 de miliarde BGN. Ponderea serviciilor din VAB e lider cu 62.3 %, industria are o pondere de 29,4 %, iar sectorul agriculturii - 8,3 %. În județul Silistra VAB-ul e 584 de milioane BGN, unde serviciile deținut 58.2 % din VAB, 23.1 % rămân pentru sectorul agricol și 18,7 % pentru industrie.

VAB-ul în sectorul agricol este mai mare, decât valoarea medie pentru Bulgaria și pentru cele trei județe, în timp ce județul Silistra iese în evidență cu 18.3 p.proc. peste valoarea medie pentru țară. În domeniul industriei județul Ruse și județul Veliko Târnovo sunt peste valoarea medie pentru Bulgaria - respectiv cu 7,6 p.proc. și 1.6 p.proc., iar județul Silistra are 9.2.p.proc. sub valoarea medie pentru țară.

2.2. ÎNTREPRINDERI

Principalele caracteristici ale întreprinderilor din sectorul non-financiar⁷ ale economiei din județele ținte sunt analizate pe baza de: numărul de întreprinderi, angajați, venituri nete, active materiale pe termen lung, rentabilitatea vânzărilor, cifra de afaceri, valoarea producției.

⁶ Sectoare agricole:

- Sectorul agricol include agricultura, vânătoarea, silvicultura și pescuitul.
- Industria generală include industria extractivă, prelucrătoare, producerea și difuzarea energiei electrice și căldură și combustibili gazoși, alimentarea cu apă, canalizare, gestionarea deșeurilor și remedierea și construcții
- Sectorul Servicii și toate celelalte activități economice. (Sursă INS)

⁷ Următoarele sectoare sunt excluse: Activitățile financiare și de asigurare (sectorul K); Guvernare (sectorul O); Activitățile gospodăriilor în calitate de angajatori; activitățile nediferențiate ale gospodăriilor pentru producerea unor bunuri și servicii destinate consumului propriu (sectorul T); Activități ale organizațiilor și departamentelor extrateritoriale (sectorul U).

Sunt analizate și investițiile în întreprinderi - costurile de achiziție active materiale pe termen lung și investițiile străine directe. Analiza este realizată pe baza de date pentru perioada 2011-2015.⁸

2.2.1. SILISTRA

În 2015 în județul Silistra funcționează 3941 de întreprinderi non-financiare, și tendința este în creștere, cu 119 întreprinderi (3,1 %) mai multe decât anul precedent 2014. Numărul de angajați rămâne relativ constant - 17.75 mii în 2015, cu o ușoară creștere față de 2014 - cu 420 sau 2,4 %. (Datele pentru angajații sunt calculate în echivalent de angajare completă, sursa INS) În comparație cu anul 2011, numărul de întreprinderi a crescut cu 3,7 %, dar angajații scad cu 0,2 %.

În structura întreprinderilor, în funcție de numărul de angajați, în județul Silistra cea mai mare parte ocupă microîntreprinderii (până la 9 persoane angajați) - 92.1% din toate întreprinderile din județ. Ponderea întreprinderilor mici (cu salariați de la 10 până la 49 de persoane) este de 6,6 %. Întreprinderii mijlocii (cu salariații de la 50 până la 249 de persoane) reprezintă 1,2 % din întreprinderii. Întreprinderile mari (cu personal de 250 și mai mult) în județ au o cotă de 0,1 %.

Costurile de achiziție a activelor materiale de termen lung al întreprinderilor din județ cresc în întreaga perioadă 2011 - 2015, cu excepția anului 2014, când există o scădere față de 2013, cu 6 %. În 2015 acestea ajung la o valoare de 252,7 de milioane BGN, iar pe bază anuală cresc cu 87 de milioane BGN sau cu 52,5 %, în timp ce față de anul 2011 creșterea a fost de aproape 3 ori.

Valoarea investițiilor străine directe este doar 28,8 de milioane EUR pentru 2015, ceea ce este o scădere de 2,9 de milioane EUR sau 9 % pe bază anuală. Cu toate acestea în anul 2011 este creștere aproape de trei ori.

Au crescut și veniturile nete din vânzările întreprinderilor, unde în anul 2015 ajung la 1,71 de miliarde BGN, cu 9,6 % mai mult decât anul precedent și cu 22.3 % mai mult comparativ cu 2011. Rentabilitatea vânzărilor este 6.5 %, scăzând cu 0,2 p.proc. față de 2014, iar în comparație cu 2011 - 2.4 p.proc. După 2011 variază considerabil.

Ponderea producției întreprinderilor industriale⁹ din producția totală a întreprinderilor non-financiare în județ pentru 2015 este 31.8 %. Cea mai mare parte din producția întreprinderilor industriale ocupă industria prelucrătoare - 90.0%, iar din industria prelucrătoare, sectorul cu cea mai mare pondere sunt:

- Fabricarea de produse alimentare, băuturi și produse de tutun - 33.2% din producția întreprinderilor industriale;
- Fabricarea de mașini și echipamente cu destinație specială și generală -14.1%;
- Producția de material lemnos, hârtie, carton și articole din acestea (cu excepția mobilierului); Activități de imprimare - 9.4%;
- Fabricarea de metale de bază și produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor - 8.2%;

⁸ Pentru anul 2016 datele vor fi disponibile după luna septembrie 2017.

⁹ Producția întreprinderilor industriale include volumul producției din următoarele sectoare: Industria extractivă (B); industria prelucrătoare (C), Producerea și difuzarea energiei electrice și căldură și a combustibililor gazoși (D), Alimentarea cu apă, canalizare, gestionarea deșeurilor și remedierea și construcții (E) (Sursa INS)

- Fabricarea de mobilă, fabricație neclasificată altundeva; repararea și instalarea mașinilor și a echipamentelor - 3.8%;
- Producția de textile și îmbrăcăminte; prelucrarea de piei; producția de pantofi și alte articole din piele fără acele din blană - 3.5%.

2.2.2. RUSE

Întreprinderile din județul **Ruse** au crescut cu ritm lent, dar constant. În cadrul anului 2015 au fost 11313 sau cu 231 (2,1 %) mai multe față de anul 2014. Numărul de angajați nu marchează schimbări mari, fiindcă în 2015 numărul lor este 64.1 mii - modificarea față de 2014 este creștere de doar 0,1 %. În comparație cu anul 2011, numărul de întreprinderi a crescut cu 4,5 %, iar numărul de angajații scade cu 1 %.

Ponderea microîntreprinderilor pentru 2015 este 91.7 %, întreprinderile mici ocupă o cotă de 6,7 % și întreprinderi mijlocii - 1.4%. Ponderea întreprinderilor mari este de 0.2 % din toate întreprinderile din județ.

Costurile de achiziție a activelor materiale de termen lung ale întreprinderilor au tendință de creștere intermitentă pentru 2011-2015. În 2015 ajung la o valoare de 500,1 de milioane BGN, unde creșterea pe bază anuală este cu 33.6 de milioane BGN sau de 7,2 %, iar în comparație cu 2011 - cu 43.8 %.

În perioada 2011-2014 se observă mărire a investițiilor străine directe la întreprinderi non-financiare din județ, care trend se întrerupe în 2015. La sfârșitul lunii decembrie 2015 acestea au valoarea de 337 de milioane de euro, cu 48,7 de milioane de euro (12,6 %) mai puține decât în 2014. Față de 2011 valoarea lor este un pic mai mare - 0,6 %.

Venituri nete din vânzările întreprinderilor din județ pentru 2015 se ridică la în valoarea de 6,9 de miliarde BGN, iar comparativ cu anul 2014 este creștere de 8 %. Acestea sunt în creștere în întreaga perioadă 2011-2015, în timp ce față de 2011. creșterea este de 32 %. Rentabilitatea vânzărilor a fost de 7,3 % și crește, de asemenea, pe parcursul întregii perioade, în situația în care pe bază anuală creșterea este de 1.2 p.proc., iar comparativ cu 2011 - cu 3,7 p.proc.

Ponderea producției întreprinderilor industriale din producția totală a întreprinderilor non-financiare în județul Ruse pentru 2015 este 52.6 %. Cea mai mare parte din producția întreprinderilor industriale ocupă industria prelucrătoare - 89.2%, iar din industria prelucrătoare, sectoarele cu cea mai mare pondere sunt:

- Fabricarea de metale de bază și produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor - 14.4%;
- Producția de produse chimice - 13.7%;
- Producția de mijloace de transport - 13.6%;
- Producția de textil și îmbrăcăminte; prelucrarea de piei; producția de pantofi și alte articole din piele fără acele din blană - 11.8%.
- Fabricarea de mașini și echipamente cu destinație specială și generală -7.9%;
- Fabricarea de produse alimentare, băuturi și produse de tutun - 7,1 %.

2.2.3. VELIKO TÂRNOVO

Numărul de întreprinderi din județul **Veliko Târnovo** este 10383. unde față de anul 2014 crește cu 225 sau cu 2,2 %. În general, numărul lor este relativ constant. Numărul de angajați este 57.8 mii de persoane. În comparație cu 2014 aceștia sunt mai mulți cu 745 sau cu 1,3 %. În

comparație cu anul 2011, numărul de întreprinderi a crescut cu 3,7 %, dar angajații scad cu 1,2 %.

Microîntreprinderile acoperă cota de 91,6 % în 2015, întreprinderile mici au o pondere de 6,7 %, cele mijlocii - o cotă de 1,5 %, iar cele mari - cu pondere de 0,2 %.

Costurile de achiziție a activelor materiale de termen lung ale întreprinderilor din județ au tendință neconstantă de creștere și scădere. În 2015 costurile pentru achiziția unor active materiale de termen lung ajung la 500,9 de milioane BGN, existând o creștere de 116,5 de milioane BGN pe bază anuală. (30.3 %), iar față de 2011- cu 87 %.

Cantitatea de investiții străine directe în întreprinderile non-financiare pentru 2015 este 121,7 de milioane de euro, unde în comparație cu 2014 este creștere de peste 13,5 de milioane de euro sau 12,5 %, iar comparativ cu 2011 - creșterea este de 67 %.

Veniturile nete din vânzările întreprinderilor din județul Veliko Târnovo se măresc cu 10,5 % față de 2014, ajungând la 4,5 de miliarde BGN. În comparație cu 2011 creșterea e cu 14,6 %. Rentabilitatea vânzărilor este 7 % și crește cu 1 p.proc. față de 2014, iar comparativ cu 2011 - cu 1,7 p.proc.

Ponderea producției întreprinderilor industriale din producția totală a întreprinderilor non-financiare în județul Veliko Târnovo pentru 2015 este 49.5 %. Cea mai mare parte din producția întreprinderilor industriale ocupă industria prelucrătoare - 95.3%, iar din industria prelucrătoare, sectoarele cu cea mai mare pondere sunt:

- Fabricarea de produse alimentare, băuturi și produse de tutun - 40,3 %;
- Producția de material lemnos, hârtie, carton și articole din acestea (cu excepția mobilierului); Activități de imprimare - 12.9%;
- Fabricarea de metale de bază și produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor - 12.2%;
- Producția de produse de cauciuc, plastic și alte minerale prime nemetalice - 9,3 %;
- Producția de produse chimice - 5.4%;
- Producția de textile și îmbrăcăminte; prelucrarea de piei; producția de pantofi și alte articole din piele fără acele din blană - 4.9%.

2.3. SECTOARE ECONOMICE PRINCIPALE

Pentru determinarea celor mai importante sectoare economice din județele ținte sunt analizate companiile care funcționează pe teritoriul județelor ținte, pe baza următorilor indicatori pentru 2015: numărul de persoane angajate în întreprinderile în anul 2015 și după poziții selectate din rapoartele lor financiare pentru 2015 - veniturile în total din activitate, valoarea contabilă a activelor (în total), rezultatul financiar (profit sau pierdere).

2.3.1. SILISTRA

Comparațiile sectoarelor din județ în funcție de numărul întreprinderilor și numărul persoanelor angajate în ele arată că:

- Cu cea mai mare pondere sunt întreprinderile din Sectorul de comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 43,0 %. Angajații în acest sector sunt 27,5 % din toți angajații din întreprinderile analizate.
- în sectorul Industria prelucrătoare operează 9,3 % din întreprinderile, iar angajații sunt 24,7 % din toți angajații din județ.

- Ponderea unităților din sectorul Agricultură, Silvicultură și pescuit este 8,9 %, în timp ce numărul de angajați în ea - 14,1 % din toți care lucrează.
- în sectorul Hoteluri și restaurante, ponderea companiilor este de 6,3 %, și a angajaților - 5,4 % din salariații din județ.
- în sectorul Transport, depozitare și poște operează 6,3 % din întreprinderile, iar salariații sunt 4,5 % din toți angajații din județ.
- în sectorul Construcții, ponderea întreprinderilor este 4,8 % și salariații - 6,8 %.

Cu cea mai mare suma a veniturilor totale ale întreprinderilor din județ este sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 55.9 % din veniturile întreprinderilor analizate. Urmează sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit cu o cotă de 17,2 %. Industria prelucrătoare ocupă o cotă de 15 %, și ocupă al treilea loc după venituri din județ. Ponderea veniturilor din sectorul Construcții este 4,6 %, iar sectorul Transport, depozitare și servicii poștale - cu o pondere de 2,6 %.

Cu cel mai mare profit pentru 2015 este sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit - 28,81 de milioane BGN. Din punct de vedere al dimensiunii activelor, sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor ocupă primul loc.

Din analiza întreprinderilor selectate din județ se pot determina sectoare principale cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă:

- Agricultura, silvicultura și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Constructii
- Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor
- Transport, depozitare și servicii poștale
- Hoteluri și restaurante

Pentru scopurile analizei, în conformitate cu metodologia elaborată, obiect de cercetare sunt doar întreprinderile înregistrate cu scopurile TVA, care în județul Silistra constituie 48.9 % din întreprinderile analizate din județ, având în vedere datele din 2015. Acestea sunt aproape jumătatea din toate întreprinderile, în timp ce ei angajează 76.3 % din toți salariații. Volumul veniturilor totale este 96.2 % din veniturile întreprinderilor analizate, iar valoarea activelor lor este 92.2 % din activele totale ale companiilor active, fiind obiectul analizei.

În cele 6 sectoare propuse, întreprinderile înregistrate cu scopurile TVA reprezintă 43.1 din companiile analizate din județ. Ponderea angajaților în ele este 69,8 %, veniturile lor comune - 94.2%, iar activele - 85 %.

2.3.2. RUSE

Comparațiile sectoarelor din județ în funcție de numărul întreprinderilor și numărul persoanelor angajate în ele arată că:

- Cea mai mare pondere reprezintă întreprinderile din Sectorul de comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 43,0 %. Angajații în acest sector sunt 19,9 % din toți salariații din întreprinderile analizate din județ.
- sectorul Industria prelucrătoare ocupă al doilea loc după numărul de companii cu o cotă de 11,8%, iar angajații sunt 38.6 % din toți salariații în județ (cu cea mai mare pondere printre angajați).
- în sectorul Transport, depozitare și servicii poștale operează 7,4 % din întreprinderile, iar salariații sunt 8,9 % din toți angajații din județ.

- Procentul companiilor din sectorul Hoteluri și restaurante este 6,4 %, iar angajații - 4,9 % din salariații din județ.
- Ponderea întreprinderilor ocupate în sectorul Construcții este 4,1 %, iar salariații - 4,8 %.
- În sectorul Agricultură, Silvicultură și pescuit operează 3,8 % din întreprinderi, în timp ce numărul de angajați în ea este 4,7 % din toți care lucrează.

Cu cea mai mare valoare a veniturilor totale ale întreprinderilor din județ este sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 38.0 % din veniturile întreprinderilor non-financiare. Industria prelucrătoare ocupă o cotă de 35.4 %, și ocupă al doilea loc după venituri din județ. Urmează sectorul Transport, depozitare și servicii poștale - cu o pondere de 8,6 %, sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit - cu o pondere de 6,4 % și sectorul Construcții - cu o cotă de 2.8% din veniturile companiilor din județ.

Cu cel mai mare profit pentru 2015 este sectorul Industria prelucrătoare, urmărit de sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor și sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit.

În funcție de valoarea activelor Industria prelucrătoare iese la primul loc, urmărită de sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor și sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit.

Din analiza întreprinderilor selectate din județ se pot determina sectoare principale cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă:

- Agricultură, silvicultură și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Construcții
- Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor
- Transport, depozitare și servicii poștale
- Hoteluri și restaurante

Întreprinderile înregistrate cu scopurile TVA din județul Ruse reprezintă 52.7 % din întreprinderile analizate din zonă, iar numărul de angajați este 84.2 % din toate persoanele care lucrează în companiile analizate. Venitul lor totale au o pondere de 96,3 % din toate veniturile, în timp ce activele sunt 94,7 % din activele totale ale întreprinderilor analizate.

Companiile din cele 6 sectoare top, înregistrate cu scopurile TVA, au o pondere de 42,7 % din întreprinderile analizate din zonă. În ele lucrează 72.7 % din angajați, volumul veniturilor lor totale este 90 % din veniturile întreprinderilor, iar activele lor - 81.6%.

2.3.3. VELIKO TÂRNOVO

Comparațiile sectoarelor din județ în funcție de numărul întreprinderilor și numărul persoanelor angajate în ele arată că:

- cea mai mare pondere reprezintă întreprinderile ce își desfășoară obiectul de activitate în Sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 40,7 %. Angajații în acest sector ocupă 25,9 % din persoane angajate în întreprinderile analizate din zonă.
- sectorul Industria prelucrătoare ocupă al doilea loc după numărul de companii cu o cotă de 10,0%, iar angajații sunt 32.6 % din toate persoanele care lucrează în întreprinderile analizate (cu cea mai mare pondere printre angajați).

- Procentul companiilor din sectorul Hoteluri și restaurante este 8,4 %, iar angajații - 6,3 % din salariații din județ.
- În sectorul Agricultură, Silvicultură și pescuit operează 5 % din întreprinderi, în timp ce numărul de angajați în ea este 6,4 % din toți care lucrează în zonă.
- în sectorul Transport, depozitare și serviciile poștale funcționează 5,5 % din întreprinderi, iar salariații sunt 5,6 % din toți angajații din județ.
- Ponderea întreprinderilor ocupate în sectorul Construcții este 4,5 %, iar salariații - 6,0 %.

Cu cea mai mare suma a veniturilor totale ale întreprinderilor din județ este sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor - cu o pondere de 39.1 % din veniturile întreprinderilor analizate. Industria prelucrătoare are o cotă de 30.3 %, și ocupă al doilea loc după venituri din județ. Urmează sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit care are o pondere de 11,7 %, sectorul Transport, depozitare și servicii poștale - cu o pondere de 5,3 % și sectorul Construcții - cu o cotă de 5.1%.

Cu cel mai mare profit pentru 2015 este sectorul Industria prelucrătoare, urmărit de sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor și sectorul Construcții.

În funcție de valoarea activelor Industria prelucrătoare stă la primul loc, urmărită de sectorul Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor și sectorul Agricultură. silvicultură și pescuit.

Din analiza întreprinderilor selectate din județ se pot determina sectoare principale cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă:

- Agricultura, silvicultura și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Constructii
- Comerț; Repararea autovehiculelor și motocicletelor
- Transport, depozitare și servicii poștale
- Hoteluri și restaurante

Întreprinderile înregistrate cu scopurile TVA din județul Veliko Târnovo reprezintă 50.1 % din întreprinderile analizate din zonă, iar numărul de angajați în ele este 80.6 % din toate persoanele care lucrează în companiile analizate. Veniturile lor totale au o pondere de 95,3 % din toate veniturile, în timp ce activele sunt 92,5 % din activele totale ale întreprinderilor analizate.

Companiile din cele 6 sectoare top, înregistrate cu scopurile TVA, sunt 41,5 % din întreprinderile analizate din zonă. În ele lucrează 71.1 % din angajați, volumul veniturilor lor totale este 91 % din veniturile întreprinderilor, iar activele lor - 79.3%.

2.4. PRIORITĂȚILE STRATEGICE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE

Județele Ruse, Silistra și Veliko Târnovo fac parte din Regiunea centrală nordică pentru planificare, iar în această zonă se determină următoarele potențiale de dezvoltare:

- Situația geografică centrală și strategică a regiunii și accesibilitate bune de transport o definește ca o răscruce de transport importantă la nivel național;
- Potențial pentru dezvoltarea transportului intermodal rutier, aerian, maritim;

- Potențial bun de dezvoltare a infrastructurii de transport este finalizarea iminentă a autostrăzii "Hemus";
- Pe teritoriul județelor se află și podul peste fluviul Dunărea, prin care se stabilește o conexiune cu România, țările din CSI, Orientul Apropiat și Îndepărtat și Asia;
- Concentrația de mai multe valori culturale unice și grupare și existența unor valori naturale oferă oportunități pentru dezvoltarea turismului cultural, ecologic, agricol, de aventură, de vinuri și religios;
- Utilizarea potențialului de transport și energetic și resursele de apă pe care le oferă fluviul Dunărea, au importanță cheie pentru dezvoltarea economică a regiunii.

2.4.1. SILISTRA

Județul Silistra este una dintre județele cu cel mai mică dezvoltare economică. În 2015 acesta este județul cu cel mai mic PIB pe cap de locuitor.

Analiză SWOT:

- Printre **punctele avantajoase** ale județului Silistra se pot număra, fiind în primul loc, ieșirea la fluviul Dunărea, prezența celor două porturi (Silistra și Turtucaia) cu importanță națională și legături bune de transport cu țările vecine și țările din regiunea Dunării. Potential deosebit pentru județ și, totodată, avantajul lui, sunt oportunități de dezvoltare în agricultură. Zona are o biodiversitate bogată, disponibilitatea resurselor de teren de înaltă calitate, o resursă bogată de apă curată, atât de apă de băut, cât și pentru irigare agricol, în timp ce lipsesc poluanți agresivi. Această lipsă este o condiție prealabilă pentru dezvoltarea agriculturii, silviculturii și pescuitului, transport maritim, precum și diverse forme de turism, inclusiv cel alternativ.
- Printre **punctele dezavantajoase** care se observă în județ și împiedică dezvoltarea economică, precum și duc la adâncirea tendințele demografice negative sunt valoarea mică a investițiilor străine și activitatea insuficientă de întreprinzător, combinate cu fenomenele de criza în economie. Oportunități pentru dezvoltarea sectorului agricol sunt împiedicate de gradul înalt de dependență, subdezvoltarea în ceea ce privește dezvoltarea tehnologică, structurile economice fragile și lipsa de capital pentru investiții, necesare pentru extinderea producțiilor. Rețeaua rutieră rău, accesul dificil la unele zone și sensul de periferie exprimată au influență proastă atât asupra dezvoltării sectoarelor agricol și industrial, cât și asupra turismului. Toate acestea în combinație cu tendințele demografice negative, cum ar fi procesele de depopulare a anumitor zone, riscul ridicat de sărăcie și excluziune socială, nivelul ridicat al șomajului, combinate cu structura educațională negativă în unele dintre cele mai mici municipii în județ și lipsa de personal calificat pentru nevoile pieții de muncă.
- **Oportunități** pe care le are la dispoziție județul, sunt în folosirea potențialului geografic și de transport prin îmbunătățirea infrastructurii și încorporării în coridoarele europene de transport, pe baza transportului modern combinat. Construirea unui pod peste Dunăre între orașele Silistra și Călărași va consolida legăturile transfrontaliere dintre cele două țări și dintre țările din regiune. Prezența posibilităților venite de absorbția fondurilor europene în absența unor investiții importante străine pot contribui la îmbunătățirea calității serviciilor publice, resurselor umane, infrastructurii tehnice, turismului și agriculturii.

- **O amenințare serioasă** pentru dezvoltarea județului este aprofundarea proceselor demografice, activitatea economică scăzută a populației, adaptabilitate slabă continuată a forței de muncă și în același timp exodul specialiștilor tineri calificați. Manifestarea proceselor aflată în creștere, ce formează contrastele interregionale presiunea puternică competitivă din partea județelor învecinate pentru a atrage investiții, pot avea un impact negativ asupra județului Silistra și să aprofundeze izolarea sa.

Viziunea programului strategic este ca județul Silistra să îmbunătățească și să își realizeze potențialul de creștere, devenind într-o regiune în dezvoltare durabilă din Bulgaria și din zona dunăreană cu perspectivele noi și calitatea înaltă a vieții populației.

În acest sens, scopurile principale strategice scose în față vizează dezvoltarea unei economii competitive prin promovarea inovației în toate sectoarele, creșterea nivelului de trai al populației prin crearea noilor locuri de muncă și investiții în oameni și îmbunătățirea dezvoltării teritoriale durabile.

Printre activitățile cu prioritate în punerea în aplicare a obiectivelor stabilite pentru 2020 sunt sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, creșterea ocupării forței de muncă, îmbunătățirea accesului la educație și la infrastructura socială, dezvoltarea unei infrastructuri moderne și a cooperării teritoriale.

Accent esențial al politicii naționale și regionale până la 2020 va fi în sensul depășirea disparităților existente între cerere și oferta forței de muncă.

2.4.2. RUSE

Sectoarele economice cheie în județ sunt în domeniul serviciilor și industriei, care creează cea mai mare parte din VAB. Deși zona are un potențial considerabil pentru dezvoltarea agriculturii, ca sector economic principal se ivesc serviciile.

Analiză SWOT:

- Printre punctele avantajoase ale județului Ruse, evidențiate în strategia județeană de dezvoltare a regiunii se deosebește locația cheie pentru cele două coridoare de transport europene, relația existentă cu România print podul de peste Dunărea ce permite accesul rapid și schimb cât cu țara vecină, atât și cu alte țări europene din regiunea Dunării. Printre condițiile favorabile care ajută dezvoltarea economiei, iasă în evidență oportunitățile de dezvoltare a agriculturii și a economiei rurale, oportunitățile pentru dezvoltarea turismului și potențialul de dezvoltare a industriei. Județul are la dispoziții condiții excelente climaterice pentru dezvoltarea cu cât a turismului, cu atât și a agriculturii. Județul are o stare relativ bună educativ-calitativă a populației și potențial ridicat de calificare și recalificare datorita sistemului sine dezvoltat de instituții de învățământ.
- Printre **punctele dezavantajoase** stă mai degrabă tendințele demografice nefavorabile, exprimându-se la îmbătrânirea populației, creșterea naturală negativă a populației, mortalitatea ridicată și riscul de depopulare a satelor și orașelor mici. Cu toate că județul în general are grupă mare de populația urbană, tendința generală este de a se reduce populația din cauza migrației și creșterea negativă. Există disproporții mari în structura pe vârste și reducerea populația economic activă. Se observă un decalaj continuat între calificarea propusă și cerută pe piața forței de muncă, precum și

interacțiuni insuficientă între structurile educative și întreprinderile din județ. Punctele culturo-istorice și naturale nu se utilizează în mod adecvat pentru dezvoltarea turismului.

- **Oportunitățile** de dezvoltare sunt în mare parte în ceea ce privește infrastructura rutieră și de transport prin utilizarea la maxim a potențialului legat de situația geografică cheie a județului. Există oportunități pentru transfer transfrontalier de practici bune și inovații în toate domeniile de dezvoltare socio-economică, precum și mișcarea nelimitată de persoane, bunurilor, serviciilor și capital ca urmare a aderării la spațiul Schengen și zona euro. Toate acestea vor oferi posibilități de dezvoltare a industriei în județ și vor crește fluxul de investiții străine directe. Una din oportunitățile cu care se confruntă județul este aplicația iminentă în concursul pentru capitala europeană a culturii în 2019.
- **Amenințările** sunt cu privire la tendințele demografice negative în curs de desfășurare - exodul de tineri, sporirea migrației mai ales a cadrelor tinere și foarte educate, depopularea localităților și declinul continuu al funcțiilor lor economice, precum și efecte nefavorabile posibile pentru județ legate de construcția Podului Dunării 2 la Vidin-Calafat.

Viziunea județului Ruse ce face parte din strategia de dezvoltare 2014-2020, este o zonă cu importanță națională, care constituie o parte integrantă din zona dunăreană cu economia și infrastructura bine dezvoltate, comparabile cu standardele europene de calitate a vieții, patrimoniul natural și cultural conservat, deosebindu-se ca factor semnificativ la colaborarea națională, transnațională, interregională, transfrontalieră și europeană, reunind în cel mai eficient mod potențialul resurselor locale pentru creștere durabilă, inteligentă.

Obiectivul strategic principal al județului este:

Dezvoltare teritorială și socială, intensivă și economică durabilă, ce crează condițiile de realizarea unui nivel de trai comparabil cu cel din țările europene dezvoltate. Consolidarea județului Ruse ca un centru cu prioritate pentru Bulgaria în regiunea Dunării și o forță motrice în zona centrală nordică la cooperarea interregională, transnațională și transfrontalieră.

Cele patru obiective strategice principale ¹⁰ derivate din Noul cadru strategic pentru perioada 2017-2020, sunt orientate spre:

- coeziune economică la nivel interregional, național și european prin dezvoltarea potențialului propriu al județului Ruse și utilizarea instrumentelor europene;
- coeziune socială prin depășirea diferențelor interregionale și intra-regionale în domeniul social, limitarea riscului de excluziune socială și crearea unor condiții pentru dezvoltare și punere în aplicare a capitalului uman;
- coeziune teritorială prin dezvoltarea echilibrată, integrate și durabilă a infrastructurii de transport și comunicații din județ; îmbunătățirea mediului urban și intensificarea cooperării interregionale, transfrontaliere și transnaționale;
- protecția mediului și eficiența energetică;

Realizare obiectivelor strategice, parte din prioritățile derivate, include suportul pentru creșterea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, inovare și a noilor tehnologii; promovarea dezvoltării sectorului agricol din județ și diversificarea activităților economice în localitățile mai mici cu potențialul disponibil pentru

¹⁰ Sunt actualizate în conformitate cu modificările din document actualizat pentru punerea în aplicare a strategiei județene pentru dezvoltarea județului Ruse 2017-2020.

aceaste obiective, prin introducerea unor proceduri și servicii alternative; conservarea și dezvoltarea potențialului punctelor naturale și al patrimoniului culturo-istoric în județ pentru promovare și consolidare a sectorului de turism în el; dezvoltarea infrastructurii de transport și de comunicare în zonă, extinderea cooperării transfrontaliere, interregionale și transnaționale. O atenție deosebită se acordă la construirea unei piețe de muncă sustenabile și dezvoltate, care va contribui la creșterea durabilă a capitalului uman, prin îmbunătățirea accesului la educație, sănătate, servicii sociale și culturale și dezvoltarea sportului.

2.4.3. VELIKO TÂRNOVO

Un sector economic de bază în județ este sectorul serviciilor, urmat de industria și sectorul agricol.

Analiză SWOT:

- Județul Veliko Târnovo are multe **puncte avantajoase**, care ajută la creșterea economică și socială. Mai întâi stă situarea geografică și resursele bogate naturale, culturale și istorice. Județul se află pe coridor de transport important care asigură legătură cu celelalte țări din Europa, regiunea dunăreană și Peninsula Balcanică. Solurile bogate, disponibilitatea resurselor de apă și absența unor poluanți mari, sunt potrivite pentru dezvoltarea agriculturii eficiente și a sectoarelor referitoare de industria prelucrătoare. Patrimoniul bogat cultural și istoric, atracțiile naturale unice, numeroasele izvoare minerale și medicinale sunt o condiție necesară pentru dezvoltarea turismului cognitiv, recreativ și alternativ. Un bun indicator în județ este diversitatea sectoarelor economice și prezența a numeroaselor întreprinderi mici și mijlocii. Județul are un index relativ ridicat de dezvoltare umană în funcție de indicatori pentru educație, asistență medicală și economie.
- Printre **punctele slabe** în județ se disting unele tendințe economice negative, cum ar fi scăderea numărul investițiilor, care este deosebit de remarcant în industria prelucrătoare, criza din industria producției de mașini, volumul redus al producției în zootehnie, spațiile foarte limitate, ocupate cu culturi permanente și producția de legume, utilizarea inadecvat a resurselor turistice. Există, de asemenea, unele tendințe demografice negative, cum ar fi depopularea unor localități din județ.
- **Oportunitățile** care stau în fața județului stau în direcția spre dezvoltare a turismului, punerea în aplicare a diverselor proiecte de infrastructură, utilizarea mai eficientă a oportunități care furnizează fluviul Dunărea, stimularea și creșterea colaborării transfrontaliere și promovarea spiritului antreprenorial și inovațiilor.
- **Amenințările** care pot fi identificate sunt în ceea ce privește tendințele demografice negative în curs de desfășurare, ce conduc la eșecul eventual al pieții muncii, impactul negativ al crizei economice mondiale asupra economiei regiunii, tendințe continuate negative, legate de schimbările climatice.

Programul strategic de dezvoltare a județului Veliko Târnovo pentru perioada 2012-2020 pune principalele obiective și indicatoare strategice pentru a determina viitoarele politici și activități în județ pentru realizarea unei dezvoltări economice și sociale sustenabile.

Viziune: Județul Veliko Târnovo este emblematic pentru Bulgaria și regiunea dunăreană care se află în curs de dezvoltare dinamică și în cărei cadru se efectuează niște activități diferențiate în domeniul industriei, agriculturii, transportului, culturii și sistemului de învățământ, care se

completează reciproc și care sunt atractive pentru investitori și turiști și astfel asigură o înaltă calitate a vieții pentru locuitorii din regiune.

În strategia de dezvoltare a județului sunt marcate patru obiective strategice legate de:

- realizarea unei creșteri economice cu rate mai mari decât cele medii pentru țară
- realizarea securității sociale, egalității și perspectivității;
- furnizarea unor servicii comunale de înaltă calitate și construirea unei infrastructuri moderne, conservarea patrimoniului cultural și protecția mediului;
- realizarea unei planificări, gestionări și cooperări bune;

Axe prioritare în raport cu punerea în aplicare a strategiei sunt investițiile pentru creștere și ocupare a forței de muncă, turismul sustenabil, știința, educația și inovarea, infrastructura, mediul, managementul și servicii în sprijinul populației și a întreprinderilor.

2.5. CONCLUZII

Din prezentarea generală făcută a strategiilor de dezvoltare a județele ținte pentru perioada 2014-2020, se pot marca următoarele asemănări și prioritățile strategice comune în cele trei județe:

- Județele își construiesc planurile strategice pe baza documentelor alocatoare la nivel internațional și național, care sunt punctul de plecare pentru identificarea activităților cu prioritate în planurile strategice și programele județelor, luând în vedere punctele folositoare, avantajele competitive și potențialul fiecărui județ în parte.
- În ceea ce privește resursele naturale, regiunile se caracterizează cu natură bogată și variată, soluri fertile și condiții climatice favorabile. Toate acestea contribuie la dezvoltarea agriculturii, reprezentându-se astfel activitatea economică structurală pentru județele Ruse și Silistra.
- Bogăția resurselor naturale și ale agriculturii dezvoltate sunt o condiție necesară și pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare. Industria prelucrătoare și, în mod special, industria alimentară, este un sector important pentru județul Veliko Târnovo și e bine dezvoltată în celelalte două județe.
- Poziția geografică favorabilă, conexiunile de transport existente cu semnificație națională și internațională, și industria evoluată sunt condiții favorabile pentru dezvoltarea activităților de transport, construirea unor spații de depozitare și logistică. Acest sector este bine stabilit în județele Ruse și Veliko Târnovo, și are propriul său potențial și în județul Silistra.
- Turismul are un potențial de dezvoltare mare în toate regiunile analizate. Toate cele trei județe au resurse bogate cultural-istorice și naturale, potrivite pentru dezvoltarea turismului recreativ, cognitiv, medical și alternativ.
- Cu **caracter sezonier și/sau ciclic** al încărcării lucrătoare în timpul anului se deosebesc activitățile din următoarele domenii: **hoteluri și restaurante** - în ceea ce privește perioadele de fluxul puternic de turiști în timpul verii; **agricultură** - în legătură cu perioadele de procesare suprafețelor agricole, însămânțare și recoltare; **industria producătoare**, și în mod special, industria alimentară - în ceea ce privește perioadele de disponibilitate și prelucrarea materiilor prime; **construcții** - în legătură cu activitățile multiple de construire și montaj în diferite perioade ale anului.
- Toate cele trei județe sunt considerate a fi sub influența **tendențelor demografice negative**, exprimându-se în depopularea zonelor rurale, îmbătrânirea populației,

migrația tinerilor și într-o creștere naturală negativă. Toate acestea dau și impactul lor negativ pe **piața forței de muncă**, unde lipsesc specialiștii cu calificarea potrivită, procentul de activitatea economică a populației este încă scăzut, și rata șomajului, deși cu tendință în scădere, își păstrează nivelul ridicat. Acest lucru duce la nevoia să se caute forme diferite alternative și flexibile de angajare, să se iau măsuri pentru adaptare și ieșire mai rapidă pe piața forței de muncă, calificarea, recalificarea, identificarea nevoilor angajatorilor în profesiile și posturile de muncă de bază chei pentru economia județelor, examinarea oportunități pentru migrația forței de muncă, etc.

III. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ LOCALĂ

Analiza pieței muncii includ o descriere a numărului și structurii forței de muncă, rata șomajului, locuri de muncă libere și cele ocupate, și marchează tendințele principalele și profesiile și posturile de muncă deficitare în județele vizate.

3.1. FORȚA DE MUNCĂ

Forța de muncă cuprinde următorii indicatori privind starea de pe piața muncii în județele ținte: activitatea economică a populației, numărul de angajați și structura educațională a angajaților.

Silistra

Coeficientul activității economice ¹¹ este 46,9 % (54.6 % pentru bărbați și 39.6 % pentru femei). În funcție de numărul de persoane economic active județul Silistra este pe locul 25 printre toate cele 28 județe din Bulgaria, iar conform ratei de activitate economice - locul 23. În comparație cu 2015. rata de activitatea economică din județ a scăzut cu 0,9 %

Angajații în vârstă de 15-64 de ani a fost 37.4 de mii. Față de 2015. numărul a crescut cu 3,9 %. Rata generală de ocupare a populației în vârstă de 15-64 în județul Silistra în anul 2016 este 62,6% în comparație cu valoarea medie pentru Bulgaria de 63,4 %. Cea mai mare rată de ocupare are grupa de persoanele în vârstă de 45-54 de ani. (68.9 %) și cea mai mică în grupa de vârstă 15-24 de ani (18,4 %).

Angajații cu studii superioare în județul Silistra sunt 9,4 mii în 2016. Pe o bază anuală, aceștia au crescut cu 1,5 mii. Raportul de ocupare este 67.8 %. Cei care fac studii medii sunt 20,9 mii. Dintre ei 15 mii au dobândit calificările profesionale.

Ruse

În 2016 persoanele economic active în vârstă de 15-64 de ani au fost 97.5 mii sau 66.8 % din populația de aceeași vârstă. În comparație să 2015 rata totală de activitate economică (15-64 de ani împliniți) ajunge la 66.8%. În acest județ diferența cu rata pentru Bulgaria (68,7 %) este mai mică.

Salariați în vârstă de 15-64 de ani împliniți au fost 90.7 mii și ponderea acestora reprezenta 3,1 % din numărul angajaților de aceeași vârstă în Bulgaria. În comparație cu anul 2015. numărul lor demonstrează o creștere cu 2 %. Rata generală de ocupare a populației în vârstă de 15-64 în județul Ruse în anul 2016 este 62,2% în comparație cu valoarea medie pentru Bulgaria de 63,4 %.

Angajații cu studii superioare în județul Ruse sunt 27,8 mii în 2016. Pe o bază anuală, aceștia au crescut cu 1,3 mii. Raportul de ocupare pieței muncii este 68.3 %. Cei care fac studii medii sunt 55,9 mii. Dintre ei 46 de mii au dobândit calificările profesionale, care sunt jumătatea exactă din toți angajații.

Veliko Târnovo

În anul 2016 în județul Veliko Târnovo persoanele economic active în vârstă de 15-64 de ani împliniți sunt 110.9 de mii. În comparație cu 2015. rata de activitate economică crește cu 0,5

¹¹ Rata de activitate economică - pondere relativă a populației economic active în relația cu populația de aceeași vârstă.

puncte procentuale și ajunge la 70.3% în timp ce ea este 74.1 % la bărbați și 66.5% - la femei. Raportul de ocupare a pieței muncii în această grupă de vârstă este mai mare decât cel pentru Bulgaria (68,7 %) în 2016.

Salariații în vârstă de 15-64 de ani împliniți în 2016 în județ sunt 102.5 mii. Comparativ cu anul precedent au scăzut cu 2.1 de mii. Raportul de ocuparea pieței muncii nu se schimbă și este 65%, din care 68.9 % la bărbați și 61 % - la femei. Cea mai mare rată de ocupare are grupa de persoanele în vârstă de 45-54 de ani. (83.9 %) și cea mai mică rată are grupa de vârstă 15-24 de ani (20,7 %).

Angajații cu studii superioare în județul Veliko Târnovo sunt 31,7 de mii în 2016. Pe o bază anuală, aceștia au crescut cu 400. Rata de ocupare a pieței muncii este 68.6 %. Cel mai mare număr fac persoanele angajate cu studii medii - 64,8 mii. din care 44.3 de mii au dobândit calificare profesională.

3.2. PERSOANE FĂRĂ MUNCĂ

Studiul asupra șomerilor include rata șomajului, prezentând numărul și structura persoanelor fără post de muncă, nivelul lor de educație și calificările profesionale, precum și numărul somaților, care și-au găsit un loc de muncă în timpul prezentului an.

Silistra

Este ridicată rata șomajului printre populația de peste 15 ani în județul Silistra - 16.7% în 2016, care clasează districtul pe locul al doilea după acest indicator în țară.

Persoanele fără muncă din județ sunt cele mai multe în grupa de vârstă de peste 50 de ani. A doua grupă ca mărime este alcătuită de șomerii din grupa de vârstă 30-49 de ani. Șomerii de peste 30 de ani formează 90.5 % din toți șomerii în județ.

În structura de învățământ, cota de someri cu studii superioare este scăzut - 6,9 % sau 466 de oameni. Cea mai mare grupă de șomeri are studii primare sau mai mici - 3.7 mii de persoane.

Ruse

Rata șomajului pentru persoanele de peste 15 ani în 2016 scade cu 2.1 p.proc în comparație cu 2015, ajungând la 6,9 % cu 7,6 % în medie pentru Bulgaria. Județul Ruse se numără printre județele cu cel mai scăzut nivel al șomajului, ocupând locul 21 printre toate cele 28 de județe în țară în anul 2016.

Persoanele fără muncă din județul Ruse fac parte cel mai des din grupa de vârstă de peste 50 de ani. A doua grupă ca mărime este numărul de șomeri în vârstă de 30-49 de ani.

Din punctul de vedere al structurii de învățământ, cota șomerilor cu studiile superioare este 13 %. Cele mai multe persoane fără muncă au studii medii - 46,6 %. Nivelul șomerii care au terminat doar școala primară sau au educație inferioară este relativ mic.

Veliko Târnovo

Rata șomajului în populația de peste 15 de ani în județul Veliko Târnovo este 7,6 % în 2016. Pe bază anuală crește cu 0,8 p.proc., ocupând astfel locul al 16-lea în țară.

Șomerii din Veliko Târnovo sunt cei mai mulți în grupa de vârstă 30-49 de ani. În 2016 aceștia sunt aproape 4 mii sau 44.4 %. A doua grupă ca mărime este alcătuită de șomerii din

grupa de vârstă de peste 50 de ani- 43.9%. Șomerii de peste 30 de ani formează 88.3 % din toți șomerii în județ.

În structura de învățământ, ponderea șomerilor cu studii superioare este mai mare, decât cea medie pentru Bulgaria - 13,6 % (11,2 % în medie pentru Bulgaria). Cele mai multe persoane fără muncă au studii medii - 47,1 %. Ponderea șomerilor cu studii primare sau inferioare este 39.3 % - mai scăzută, decât cea medie la nivel național (46.5 %).

3.3. LOCURI DE MUNCĂ VACANTE ȘI OCUPAT AFIȘATE

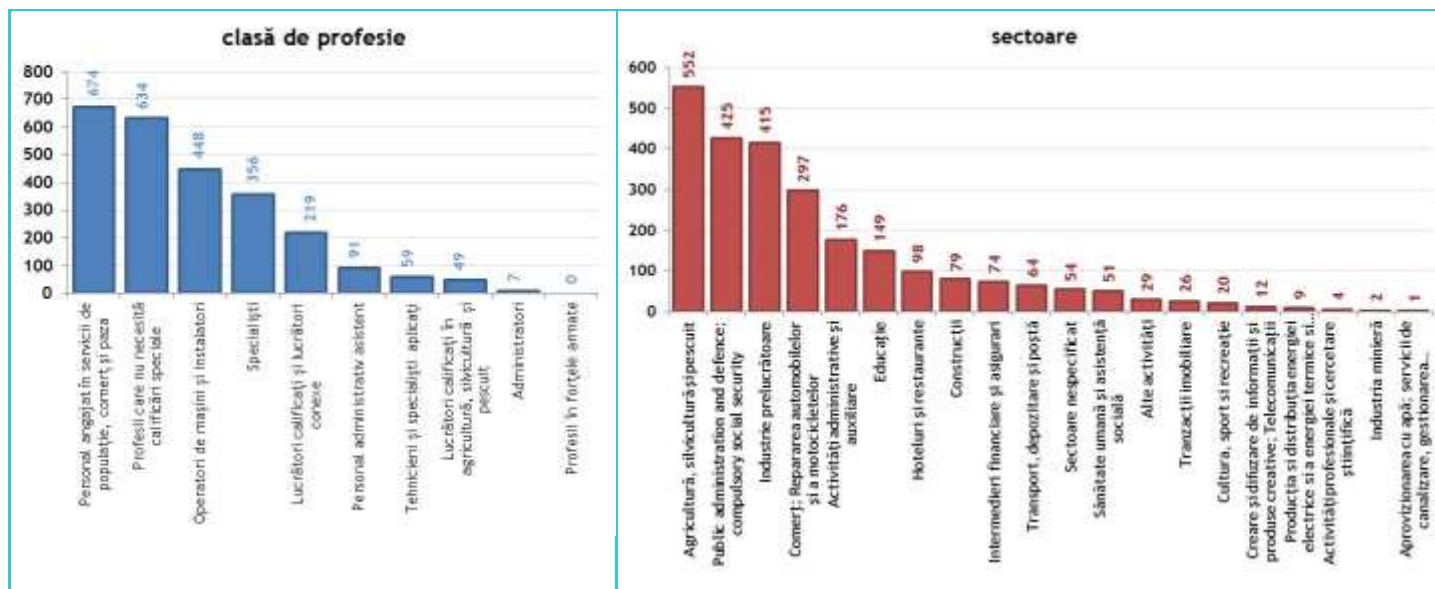
Locurile de muncă afișate, care sunt ocupate sau libere sunt reprezentate conform datelor de la Agenția de ocuparea forței de muncă și acoperă clasele de profesii după sectoare economice.

Silistra

În 2016 în județul Silistra au fost declarate 2.5 mii posturi de muncă vacante pe piața primară.¹² Din ele, după clasele de profesii¹³, cele mai multe au fost PMV-urile pentru personalul în domeniul serviciilor destinate populației, comerțului și securității - 674 de posturi; profesii ce nu necesită calificare specială - 634 de posturi și operatorii de mașini și montaniști - 448 de posturi.

La profesiile ce nu necesită calificări speciale, s-a înregistrat cel mai mare număr de locuri de muncă vacante pentru muncitori sezonieri - 91 de posturi. 80 de posturi din ele sunt pentru muncitori din agricultură, silvicultură și pescuit.

PMV AFIȘATE PE PIAȚA PRIMARĂ ÎN JUDEȚUL SILISTRA ÎN 2016 ÎN FUNCȚIE DE CLASĂ DE PROFESIE ȘI DE SECTOARE (A19), ÎN NUMĂR

¹² Piața muncii primară - acoperă persoanele care au muncă salariată, dar în caz de existență a unor condiții de muncă și plată sunt gata să își înlocuiască postul sau locul de muncă, pe care le ocupă, cu alta. Mutarea poate fi internă (în cadrul aceași companie/organizație) sau profesional (piața forței de muncă de o anumită profesie sau a unei anumite calificări profesionale).

¹³ Clase de profesii în funcție de CAEN 2011.

Sursă ANOFM

Locuri de muncă ocupate în 2016 pe piața primară în județ sunt aproape 2 mii. Cele mai multe tipuri de post sunt LM ocupate de personalul angajat în serviciile destinate populației, comerțul și securitatea - 574 de locuri, urmărite de profesiile ce nu necesită calificări speciale - 557 de locuri și operatorii de mașini și montaniști - 367 de posturi.

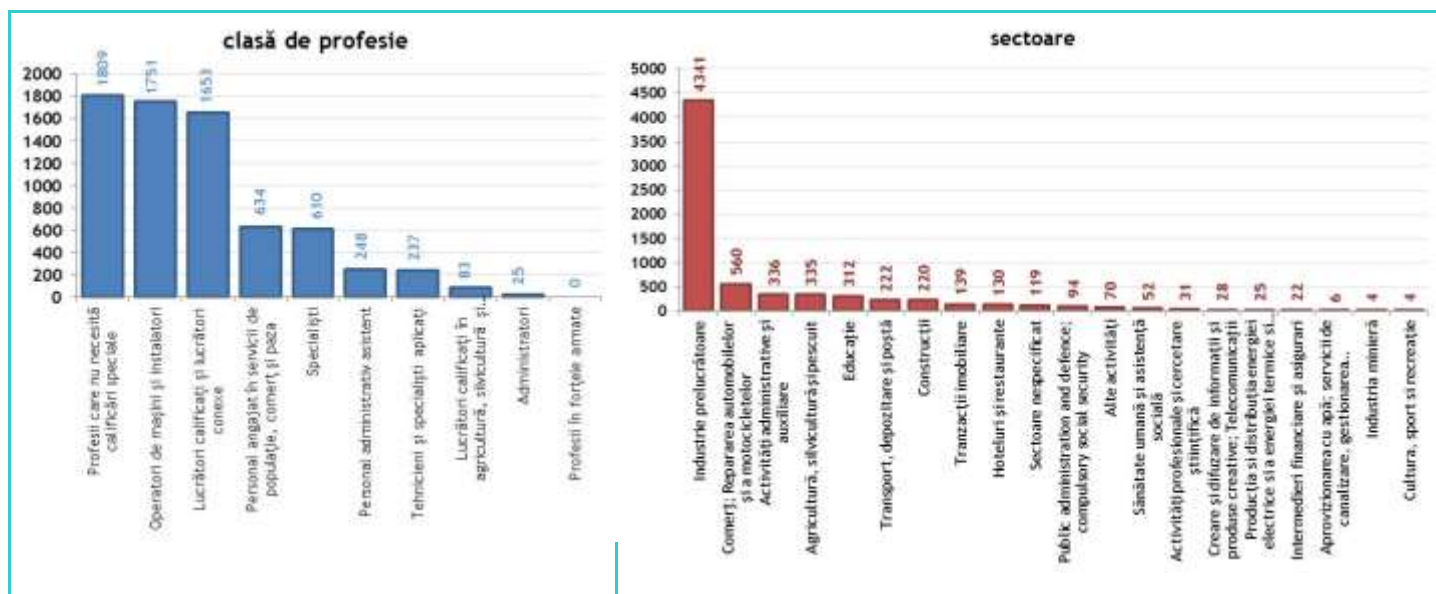
Muncitorii sezonieri ce au ocupat locurile de muncă sunt cei mai numeroși la clasele de profesie care nu necesită calificări speciale - 79 de posturi, și, în special, muncitorii din domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului (68 de posturi).

Ruse

În 2016 în județul Ruse au fost afișate 7 mii de **posturi de muncă vacante** pe piața primară. Din ele, după clasele de profesii, cele mai multe au fost PMV-urile pentru profesii ce nu necesită calificare specială - 1 809 de posturi, operatorii de mașini și montaniști - 1 751 de posturi și muncitori calificați sau asemănători - 1653 de posturi. La ei se observă, de asemenea, și cel mai mare număr de posturi vacante afișate pentru muncitori sezonieri.

Structura după sectoare arată o diferență sensibilă între "Industria prelucrătoare" și celelalte sectoare. Aproximativ 62 % din PMV din județul Ruse pentru 2016. (4341 de posturi) sunt pentru angajați în "Industria prelucrătoare". "Agricultură, silvicultură și pescuit", "Transport, depozitare și serviciile poștale" și "Construcții" sunt, de asemenea, printre sectoarele de top în funcție de numărul PMV declarate.

PMV-URILE AFIȘATE PE PIAȚA PRIMARĂ ÎN JUDEȚUL RUSE ÎN 2016 ÎN FUNCȚIE DE CLASĂ DE PROFESIE ȘI DE SECTOARE (A19), ÎN NUMĂR

Sursă ANOFM

Locuri de muncă ocupate în 2016 pe piața primară în județ sunt aproape 2.1 mii. Cele mai multe tipuri de post sunt LM ocupate de profesii ce nu necesită calificări speciale - 714 de

locuri, urmărite de operatorii de mașini și montaniști - 472 de posturi și muncitori cu calificare sau asemănători - 316 de posturi.

Locuri de muncă ocupate separate pe sectoare sunt cele mai multe în "Industria prelucrătoare", care iese din nou peste celelalte sectoare - 1028 de posturi. Urmează "Agricultura, silvicultura și pescuitul" - 291 de posturi, "Comerțul; repararea autovehiculelor și motocicletelor" - 204 de posturi, "Activitățile administrative și auxiliare" - 105 de posturi.

Numărul locurilor de muncă ocupate pe piața muncii primară, în raport cu locurile de muncă afișate arată că doar 30,2 % din PMV au fost ocupate (76.1 % pentru întreaga țară). Acest procent este extrem de scăzut și arată disparități tulburătoare între cererea cadrelor și oferirea abilităților și calificărilor din partea persoanelor fără muncă.

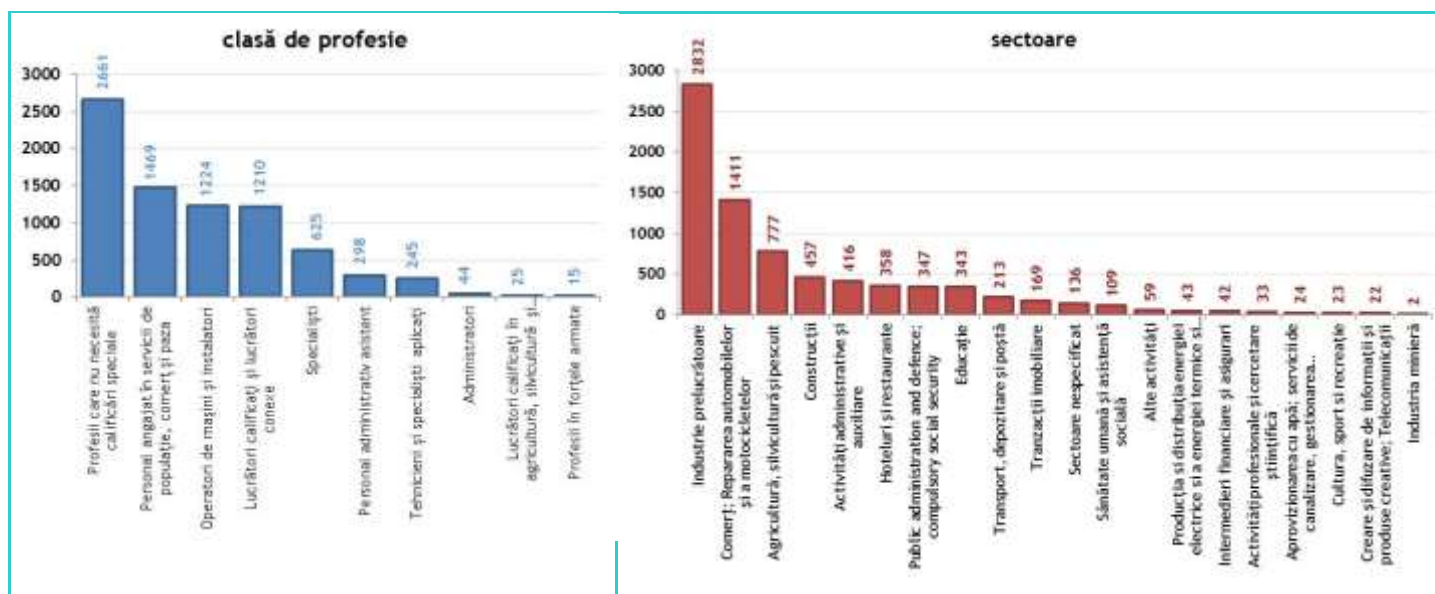
Veliko Târnovo

În 2016 în județul Veliko Târnovo au fost afișate 7.8 mii de posturi de muncă vacante pe piața primară. Din ele, după clasele de profesii, cele mai multe au fost PMV-urile pentru profesii ce nu necesită calificare specială - 2 661 de posturi, personalul în domeniul serviciilor destinate populației, comerțului și securității - 1 469 de posturi și operatorii de mașini și montaniști - 1224 de posturi.

În profesii, nu necesită calificări speciale, se înregistrează cel mai mare număr de locuri de muncă vacante afișate pentru muncitori sezonieri - 569 de posturi. Cele mai multe dintre ele sunt pentru lucrătorii din agricultură, silvicultură și pescuit (242), muncitorii în industria extractivă și prelucrătoare, construcții și transport (198 de posturi) și lucrătorilor de colectare a deșeurilor sau asemănători (117 de posturi).

Structura separată pe sectoare arată și referitor la acest județ o cotă semnificativă pentru "Industria prelucrătoare". 36,2 % din PMV anunțate în Veliko Târnovo în 2016. (2832 de posturi) sunt pentru angajați în "Industria prelucrătoare". "Agricultură, silvicultură și pescuit", "Construcții" și „Hoteluri și restaurante” sunt, de asemenea, printre sectoarele de top în funcție de numărul PMV declarate.

PMV-URILE AFIȘATE PE PIAȚA PRIMARĂ ÎN JUDEȚUL VELIKO TÂRNOVO ÎN 2016 ÎN FUNCȚIE DE CLASĂ DE PROFESIE ȘI DE SECTOARE (A19), ÎN NUMĂR

Locuri de muncă ocupate în 2016 pe piața primară în județ sunt aproape 7 mii. Cele mai multe tipuri de post sunt LM ocupate de profesii ce nu necesită calificare specială - 2381 de locuri, urmărite de personalul angajat în domeniul serviciilor destinate populației, comerțului și securității - 1364 de locuri și operatorii de mașini și montaniști - 1051 de posturi.

Numărul locurilor de muncă ocupate pe piața muncii primară, în raport cu locurile de muncă vacante afișate arată că doar 89,1 % din PMV au fost ocupate. Acest procent este mai mare, decât valoarea medie pentru țară (76.1 %) și arată un raport relativ bun între cerere și ofertă de pe piața forței de muncă.

3.4. TENDINȚE MAJORE PE PIAȚA LOCALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

Datele afișate marchează câteva tendințe comune pe termen lung:

1. **Rata de activitate economică crește ușor** - în 2016 în județele Ruse și Veliko Târnovo rata pentru grupul de vârstă 15-64 de ani a remarcat expansiune slabă pe o bază anuală, spre deosebire cu dinamica în întreaga țară, unde se observă scădere. În județul Silistra se înregistrează reducere a acesteia, unde valoarea ratei este aproape de cea medie pentru Bulgaria și cea mai mică pentru cele trei județe.
2. **Creșterea ratei de ocupare.** Cea mai mare creștere a fost observată în județul Veliko Târnovo, în care creșterea este durabilă și este într-o limită de 10 % pentru perioada 2011-2016. În funcție de pasul de creștere urmează județul Ruse, care marchează o dezvoltare în valoare de 5 %. În județul Silistra se observă o rată de ocupare ușor mai scăzută, în timp ce în perioada 2011 - 2016. aceasta menținea o valoare relativ constantă.
3. **Scăderea ratei șomajului.** În toate domeniile s-a înregistrat o scădere a ratei șomajului în comparație cu anii precedenți. Acest fapt este cel mai clar exprimat în județul Veliko Târnovo. Județul Silistra încă păstrează valori ridicate referitor la acest indicator, deși și aflându-se ușor în scădere. De aceea județul ocupă primul loc în țara cu cel mai mare șomaj. Datele Agenției de ocuparea forței de muncă pentru primul trimestru din 2017, arată creștere negativă a ratei șomajului în toate cele patru județe analizate. Segmentarea șomerilor nou înregistrați în primul trimestru al 2017 în funcție de sectoarele economice prezintă cel mai mare număr de șomeri în Industria prelucrătoare, urmarit de domeniul Comerțului, reparării autovehiculelor și motocicletelor, în sectoarele Construcții, Hoteluri și restaurante; Agricultură, silvicultură și pescuit. Locurile de muncă vacante afișate marchează o creștere față de anul precedent în județele Ruse și Veliko Târnovo, iar pentru județul Silistra se înregistrează scădere. Cea mai mare parte din acestea sunt cele din piața primară.
4. **Diferențierea după vârstă a persoanelor angajate** În toate județele a fost observată inegalitate în ocuparea posturilor de muncă în funcție de diferitele grupe de vârstă. Cel mai mare număr de angajați, precum și cea mai mare rată de ocupare se raportează în grupele de vârstă 35-44 și 45-54. Cea mai scăzută rată de ocupare este în Grupa de vârstă 15-24 ani, iar aceasta în vârstă 25-34 și 55-64 este aproape egală. Acest lucru indică alte două caracteristici importante ale pieței de muncă nu numai în județele analizate, ci și în întreaga țară în general:

- **nivelul ridicat al șomajului printre tineri** și dificultățile întâmpinate de tineri la ieșirea pe piața muncii - în conformitate cu acest indicator Bulgaria este clasată pe unul dintre ultimele locuri în Europa.
 - **o cotă ridicată de îmbătrânirea populației.** Tendințele demografice negative continuate legate cu creșterea negativă și îmbătrânirea populației, deja dau rezultat pe piața muncii, unde se observă că procentul de tineri care ies pe piața muncii este în scădere.
5. **Structura educativă și calificativă** a populației din cele trei județe arată că cel mai mare număr de oameni au făcut studii medii - mai bine de 50%, valabili pentru toate județele, urmărit de oameni cu studii superioare - între 20 și 30 % pentru toate județele și cei cu școala primară - aproximativ 10 %. Excepția face județul Silistra, unde procentul de absolvenți și al acelor cu școala primară este aproape egal - 20 %.
 6. În ceea ce privește **structura calificativă a șomerilor** în cele trei județe cea mai mare este rata de șomeri fără educație și calificare, urmărită de grupa cu specializare lucrătoare și, respectiv, cea mai mică este rata de șomeri printre profesioniști.

În prezent **există un dezechilibru major între cererea și oferta forței de muncă**. Diferența este semnificativă în ceea ce privește calificările existente ale forței de muncă și nevoile de pe piața muncii. Într-un sondaj realizat de Camara de comerț bulgară (CCB), peste 55 % din angajatorii anunță că întâmpină dificultăți în găsirea de personal adecvat. Aproape 34 % din angajatori determină lipsa de personal adecvat ca un obstacol în calea extinderii activității lor. În ultimii ani, în mod tradițional, este relativ mare proporția companiilor din sectorul industrial, care indică nevoia de a avea personal instruit ca obstacol real ce împiedică activitățile lor. Aceeași problemă este marcată și de firmele din sectorul de construcții, comerț și servicii .

Problema cu **calitatea educației profesionale** este stă în temeiul diferenței mare între cererea și oferta forței de muncă calificate. În contextul lipsei cadrelor cu calificare adecvată se reduce și numărul instituțiilor de învățământ, în mod special al, școlilor profesionale, în timp ce în județele vizate, în ultimii 5 ani, liceele profesionale s-au împuținat cu câte 3 pentru județele Veliko Târnovo și Ruse. După fiecare an nou liceele profesionale întâlnesc dificultăți din ce în ce mai mari la admiterea unor elevi noi.

3.4.1. PROFESII/FUNCȚII DE DEFICIT

Un sondaj de opinie realizat de CCB¹⁴ indică faptul că aproximativ 200 de discipline cu calificare medie sunt în deficit pe piața forței de muncă. O problemă cheie pentru piața forței de muncă menționată în Raportul anual întocmit de ANOFM pentru județul Ruse, incluzând și județul Silistra, este disparitatea între cererea și oferta forței de muncă cu anumite caracteristici. În ultimii ani una din principalele dificultăți cu care se confruntă angajatorii este lipsa de angajați potriviți pentru locuri de muncă anunțate de aceștia.

Ca drept deficite se deosebesc următoarele posturi: toate din domeniul producției de textile și îmbrăcăminte; operatorii de mașini, ingineri tehnologi, mecanici, instalatori, muncitorii de construcții, bucătari, chelneri, siderurgie, medici, etc. Deficitul cadrelor lucrătoare în cea mai mare parte din industrie, se aprofundează. În același timp, angajatorii indicat faptul că în următorii ani va fi nevoie cel mai mult de personal tehnic.

¹⁴ Analiză asupra pieței muncii, CCB, 2014.

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă piața forței de muncă în următorii ani, prevăzută în Planul Național de acțiune pentru ocuparea forței de muncă este dezechilibrul între cererea și oferta forței de muncă în legătură cu calificarea, cunoștințele și competențele persoanelor care își caută loc de muncă. Ca un obstacol în dezvoltarea pieței forței de muncă pare să fie cererea neacoperită de personal calificat în meserii și sectoare cu potențialul de dezvoltare și de importanță cheie pentru economie. După cum s-a menționat deja, problema nu este numai cantitativă, ci și calitativă. Sunt șomeri, există, de asemenea, și posturi vacante. Lipsește legătură între ei.

3.4.2. CARACTERUL CICLIC AL CERERII/OFERTEI DE MUNCĂ

Caracterul ciclic la cererea/oferta de muncă se determină mai ales de caracterul sezonier al activităților în agricultură și silvicultură, producția de confecție, în comerț și servicii. În general, piața muncii se caracterizează de o durată scurtă a ocupării locurilor de muncă în sezonul activ în principalele activități economice, cum ar fi construcții, turism și agricultură și o perioadă mult mai lungă de inactivitate în cursul anului, când se observă o creștere a șomajului. Aceste procese sunt cele mai active în timpul primului și celui al patrulea trimestru al anului, iar tendința este cea mai vizibilă în județele cu activități predominante în următoarele domenii.

Sondaj realizat de CCB în 2017, ce acoperă o varietate de întreprinderi în cele trei județe vizate arată că cele mai puține posturi de muncă cu caracter sezonier și angajații prin contracte de muncă pe durată determinată în sectorul de Industria prelucrătoare sunt 16 % din toți anchetajii, iar cele mai multe - sectorul agricol, de silvicultură și pescuit - 75 % din toți respondenți. În sectorul de Construcții, de Hoteluri și restaurante se observă un procent relativ mare de caracterul temporar și de sezon al ocupării forței de muncă, în cazul în care jumătatea din contractele sunt de caracterul sezonier sau temporar.

3.4.3. NUMĂRUL DE LOCURI DE MUNCĂ AFIȘATE ȘI NEOCUPATE ÎN AGENȚIILE DE ȘOMAJ

Datele incluse în Rezumatul anual asupra pieței muncii al Agenției de ocuparea forței de muncă arată că în județele ținte diferența existentă este în favoarea posturilor neocupate. Pentru județele Veliko Târnovo și Silistra aproximativ 1000 din locurile de munca anunțate au rămas neocupate. Diferența cea mai semnificativă este în județul Ruse, unde au fost anunțate în total 8845 de locuri de muncă în 2016, dar s-au ocupat abia 3061, ceea ce în puncte procentuale face mai puțin de 50 %. Prin acest fapt s confirmă din nou lipsa de conformitate între calificările și piața forței de muncă.

Datele disponibile permit să se facă și generalizările următoare:

- Județul cu cele mai multe locuri de muncă anunțate printre cele trei județe ținte este Veliko Târnovo.
- Județul cu cele mai multe locuri de muncă neocupate este Ruse. Cel mai mare deficit este în Industria prelucrătoare, unde 75 % din locurile au rămas neocupate.
- Cel mai mare procent de posturi de muncă permanent neocupate este în județul Silistra.
- Sectoarele cu cele mai multe locuri de muncă afișate pentru cele trei județe ținte sunt: Industria prelucrătoare; Agricultură, silvicultură și pescuit; Comerțul, repararea autovehiculelor și motocicletelor.

- Deficitele cele mai mari și, prin urmare, unde se înregistrează numărul mare de locuri permanent neocupate sunt în sectorul Industria prelucrătoare.
- Proportia locurilor de muncă sezoniere este nesemnificativă în raport cu numărul total de locuri și este, în medie la o rată de 5 % pentru toate cele trei județe.

Majoritatea posturilor de muncă sezoniere sunt în sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit, unde sunt concentrate aproximativ 50 % din toate locurile de muncă afișate în agențiile de ocuparea forței de muncă.

IV. MOBILITATEA TRANSFRONTALIERĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

Obiect de analiză sunt factori și condiții care au influență asupra dezvoltării și promovării mobilității forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, prezentate prin ochii angajatorilor și instituțiilor care operează pe piața de forțe de muncă. Sunt utilizate informații care se bazează pe datele dintr-un studiu realizat, în mod special în scopurile analizei, sondajului online privind 1400 de întreprinderi din regiunea transfrontalieră, precum și evaluarea experților - un interviu cu 40 de reprezentanți administrației județene, autoritățile locale și serviciile pentru ocupare forței de muncă din județele Veliko Tarnovo, Ruse și Silistra.

4.1. ATITUDINILE ANGAJATORILOR DE A FOLOSI FORȚA DE MUNCĂ STRĂINĂ DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA - ROMÂNIA.

Un total de aproximativ 73 % din întreprinderile chestionate au dificultăți în găsirea și atragerea forței de muncă. Cele mai grave sunt probleme cu asigurarea "muncitorilor calificați (89 %)", a "tehnicienilor și specialiștilor cu studii medii (83 %)" și a "specialiștilor cu studii superioare (76 %)". Cum angajatorii caută o cale de ieșire din această situație? **Care sunt cele mai preferate abordările în rezolvarea problemelor cu angajarea forței de muncă potrivite?**

În rezolvarea problemelor cu deficit al forței de muncă, angajatorii din regiunea transfrontalieră își exprimă părerea astfel:

- interacțiunea cu agențiile de somaj;
- Treninguri corporative și de dezvoltare;
- oferirea unui salariu competitiv;
- atragerea tinerilor, prin intermediul unor programe de instruire și burse;
- angajarea de personal din alte localități din țară (mobilitate internă a forței de muncă);
- investire în îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- utilizarea unor agenții de recrutare.

Doar aproximativ 10 % din respondenți consideră că ar beneficia de angajarea unor muncitori și profesioniști străini, cetățeni ai țării din Uniunea Europeană. Relativ mai mare (15 %) este proporția acelor angajatori care sunt dispuși să angajeze o forță de muncă mobilă, dar dintr-o țară terță (non-UE).

Potrivit experților intervievați (din administrația județeană, agențiile de ocupare a forței de muncă, autoritățile locale), există diferențe semnificative în atitudinile angajatorilor față de angajare a forței de muncă din România, în funcție de localizarea spațială a întreprinderilor și nevoile lor.

Un interes mai important în angajarea forței de muncă mobile din România există printre angajatorii din județele Ruse și Veliko Târnovo. Acest fapt își poate găsi explicația în economia locală care se află în curs de dezvoltare. În funcție de nevoile lor, întreprinderii își manifestează interesul mai ales pentru atragere de specialiști pentru **posturile de deficit**. Datele din studiu arată că aproximativ o treime din întreprinderile chestionate explorează posibilitățile de angajare forței de muncă mobile din România, dar nu au informații despre piața muncii din

regiune transfrontalieră. Această nevoie care s-a deosebit, ilustrează elocvent actualitatea și necesitatea de a construi portal de informații și rețeaua de parteneriat ce încurajează cererea și oferta forței de muncă mobile.

Datele din acest sondaj privind întreprinderii arată că aproape **fiecare al doilea angajator** (45 %) și-a exprimat atitudinea pentru angajarea forței de muncă străine mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Preferințele (33 %) sunt îndreptate spre relații de muncă sub formă de un **contract de muncă permanent** cu o schimbare de domiciliu din România în Bulgaria.

Încă se subestimează oportunităților de angajarea forței de muncă mobile transfrontaliere fără schimbarea domiciliului (navetă) și pentru serviciu la distanță. Cauzele sunt legate cu îndepărtării teritoriale, nevoia de organizarea transporturilor și caracterul posturilor de muncă oferite, care în principal nu sunt potrivite pentru lucrare la distanță. Cu toate acestea, aproximativ 10 % din întreprinderile mari sunt predispuse să ofere **muncă la distanță** profesioniștilor din România, în principal pentru pozițiile "programator" și "proiectant". Aproximativ 38 % din companiile din sectorul de construcții, 27% din sectorul "Agricultură, silvicultură și pescuit", 20 % din sectorul "Hoteluri și restaurante" și 18 % din "Industria prelucrătoare" ar încheia contracte de muncă pe durată determinată fără schimbul domiciliului în angajarea forței de muncă din România.

Din punctul de vedere al locației teritoriale și obiectul de activitate al întreprinderii, se observă, de asemenea, și diferențe în atitudinile despre utilizarea forței de muncă străine din România. Cel mai mare interes în angajarea forței de muncă din România arată angajatorii din sectoarele "Industria prelucrătoare" (41 %), "Transport, depozitare și servicii poștale"(25%), "Agricultură, silvicultură și pescuit "(18%). În sectoarele "Construcții" și "Hoteluri și restaurante" interesul întreprinderilor este mai mic.

Angajatorii din toate cele trei județe manifestează cel mai mare interes în angajarea unor **muncitori calificați** din Romania. Această categorie de muncitori sunt cea mai căutată în sectorul "Construcții" (58 %), „Industria prelucrătoare (54 %)”, "Agricultură, silvicultură și pescuit" (42 %) și "Hoteluri și restaurante" (33 %). Interesul mare se explică prin faptul că în această categorie se încadrează profesiile cele mai căutate și de mai mare deficit de pe piața locală a muncii. Al doilea cel mai mare interes reprezintă **tehnicienii și specialiști** cu studii medii. Aproximativ 21 % dintre angajatorii din Ruse și Silistra își exprimă acordul să îi angajeze pe niște **specialiști cu studii superioare** din România. Pentru județul Veliko Târnovo acest procent este mai mic - 15 %.

Cei mai mulți **muncitori necalificați** sunt căutați în Silistra (27 %) și, cel mai puțini în Ruse (19 %). Cel mai mare interes în angajarea unui **personal de management** , angajatorii demonstrează la Ruse (6 %), în timp ce în celelalte două județe interesul de angajare a managerilor din străinătate este mai mic - aproximativ 3 %. Aproximativ 10 % dintre angajatorii din Silistra, 8% din Veliko Târnovo și 6 % din Ruse sunt predispuși să anjageze personal de sprijin din România. Interesul mai mare (24-25 %) spre specialiști din România cu studii superioare și-au manifestat angajatorii din sectorul "Construcții" și "Industria prelucrătoare". De **personalul de conducere** se interesează cel mai mult angajatorii din sectoarele "Agricultură, silvicultură și pescuit" (34 %) și "Construcții" (21 %). Cea mai mare disponibilitate pentru angajarea **tehnicienilor** și a specialiștilor cu studii medii au sectoare "Industria prelucrătoare" (41 %), "Construcții" (35 %) și "TRansport, depozitare și servicii poștale"(25%). Un interes relativ mai mare pentru angajarea unor **muncitori necalificați** din România arată angajatorii din sectorul

"Transport, depozitare și servicii poștale" (25 %), în timp ce la celelalte sectoare interesul exprimat se află în intervalul 17-22 %. Interes pentru angajarea **personalului de sprijin și administrativ** din străinătate demonstrează în cea mai mare parte întreprinderile din sectoarele "Construcții" (28 %) și "Agricultură, silvicultură și pescuit" (8 %).

La decizia cu privire la angajarea forței de muncă din regiunea transfrontalieră, mai mulți **factori** au un impact. Potrivit experților intervievați, **cei mai semnificativi** dintre acestea sunt:

- tendințele demografice negative, lipsa fizică a forței de muncă (29 %);
- deficit durabil pentru anumite categorii de muncitori și profesioniști pe piața muncii locală (25 %)
- caracterul sezonier al activității întreprinderii (21%)
- rularea personalului (13 %);
- creștere a "presiunii" de pe piața muncii locale privind valoarea salariilor (8 %);
- Lipsa de atracție a muncii și o perioadă prelungită de ocupare a locurilor de muncă vacante (4 %).

4.2. BARIERELE ȘI OBSTACOLELE ANGAJATORILOR DE A FOLOSI FORȚA DE MUNCĂ STRĂINĂ DIN REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BULGARIA - ROMÂNIA.

Conform datelor din studiul, doar 5 % din companiile chestionate au ceva experiență la **angajarea forței de muncă străine**. Această proporție scăzută se datorează diferitelor rețineri, bariere psihologice și dificultăți în recrutarea și așezarea lucrătorilor și profesioniștilor străini.

Cele mai grave obstacole și dificultăți în angajarea forței de muncă străine sunt legate de:

- probleme în adaptare, bariere lingvistice și multiculturale în comunicare;
- probleme cu legislația în vigoare;
- dificultăți de natură socială și condițiile de trai (locuințe, transport, asistență medicală, asigurare, impozite);
- dificultăți legate de diferență la salariile plătite;
- probleme în competențele și calificarea muncitorilor;
- problemele la munca în echipă.

Potrivit experților intervievați, în afară de aceste probleme, influență asupra atitudinilor angajatorilor pentru angajarea lucrătorilor străini au, de asemenea, și următorii factori:

- reținerii psihologice în felul de gândire a angajatorilor;
- lipsa de informații despre locuri de muncă peste graniță;
- lipsa de canale stabilite și rețele de pateneriat pentru informare, recrutare și schimburi de personal;
- practici bune popularizate și experiență insuficiente în angajarea forței de muncă străine;

- lipsa de măsuri de stimulare și programe, organizate de autoritățile locale.

4.3. SECTOARE ȘI ÎNTREPRINDERI CU POTENȚIALUL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

4.3.1. SECTOARE ECONOMICE CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ.

Pe baza evaluării efectuate în conformitate cu criteriile stabilite în metodologie, cercetarea și analiza realizate asupra situației economice și atitudinii întreprinderilor privind atragerea și angajarea forței de muncă mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, au fost determinate următoarele sectoare economice, care sunt reprezentate în regiune și au la dispoziție **potențialul pentru mobilitatea forței de muncă:**

- Agricultură, silvicultură și pescuit
- Industria prelucrătoare
- Transport, depozitare și servicii poștale
- Hoteluri și restaurante
- Construcții;

Branșele marcate au importanță cheie pentru dezvoltarea economică la toate sau majoritatea județelor. Acestea au potențial mare de dezvoltare, a cărei utilizare este stabilită ca un domeniu prioritar în programele strategice regiunii, o mare parte din investițiile și crearea locurilor de muncă sunt realizate în aceste sectoare. Caracterul sezonier și ciclic în natura activităților din aceste industrii necesită flexibilitate în cererea și oferta forței de muncă, deoarece există un risc de lipsă de cadre necesare în perioada de cerere ridicată. În perioadele de cerere scăzută, pericolul este de abandonare din piața muncii a unui număr mare de oameni. Nevoia de forță de muncă, de principiu, de calificare mică sau mijlocie reduce necesitatea și costurile pentru pregătire și formare preliminară și înlesnește includerea în piața forței de muncă. Oportunități pentru mobilitatea forței de muncă și găsirea și oferta locurilor de muncă pe încă o piața de muncă vor avea efecte cantitative în structura persoanelor angajate.

A. Agricultură, silvicultură și pescuit

Clasă (indicatorul patru CAEN):

- Creștere de cereale (cu excepția orezului) și plantele leguminoase și semințe oleaginoase (01.11)
- Exploatare forestieră (02.20);
- Combinare agricultură și creștere a animalelor (01.50);
- Creștere de porci (01.46);
- Creștere de păsări domestice (01.47);
- Creștere de vite mari cornute, pentru producție de lapte (01.41);
- Activități de sprijin pentru producția vegetală (01.61);
- Creșterea de struguri (01.21);

- Activități după recoltare a culturilor (01.63);
- Activități ale pepinierelor, fără cele pentru pădure (01.30);
- Cultivare de fructelor semiluminoase și sâmburoase (01.24);
- Activități de sprijin pentru silvicultură (02.40);
- Creștere de alte plante anuale (01.19);
- Reproducere și creștere de pești și alte organisme de apă în piscine cu apă dulce (03.22);
- Reproducere și creștere de pești și alte organisme de apă în piscine cu apă sărată (03.22);
- Pescuit oceanic și de mare (3-11).

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Dezvoltarea dinamică a sectorului. Ponderea înaltă de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Predomină caracterul sezonier al activității. Sectorul este inclus în lista sectoarelor economice, ce includ activitățile, cărora punerea în aplicare depinde de schimbarea anotimpurilor. Lista e aprobată prin ordinul nr. RD-01-47/17.01.2017 al Ministrului muncii și politicii sociale. Aceasta înlesnește procedurile de angajarea forței de muncă mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Sectorul are numărul cel mai mare de angajați și se confruntă cu o lipsă acută de forță de muncă, în special în anotimpurile active. Întreprinderile din sector și-au exprimat atitudinile privind angajarea forței de muncă străine de toate categoriile de personal: muncitori calificați și necalificați; tehnicieni și specialiști cu studii medii și superioare; manageri și personal de sprijin. Locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă transfrontaliere, inclusiv și fără schimbare de domiciliu. Majoritatea din posturile nu necesită înaltă calificare și experiență mare, ceea ce face ca perioada de adaptare să fie mai scurtă.

C. Industria prelucrătoare

Clasă (indicatorul patru CAEN):

- Producție de îmbrăcăminte, fără îmbrăcăminte de lucru (14.13);
- Producție de pâine, produse panificate și produse de patiserie proaspete (10.71);
- Producție de ambalaje din plastic (22.22);
- Producție de alte piese de mobilier (31.09);
- Producție de biscuiți, pesmeți și produse de patiserie uscată (10.72);
- Producție de lenjerie intimă (14.14);
- Producție de șosete și dresuri (14.31);
- Producție de pantofi (15.20);
- Producție de alte produse minerale nemetalice, neclasificate în altă parte (23.99);
- Producție de alte produse minerale metalice, neclasificate în altă parte (25.99);
- Producție de mașini care servesc la ridicare (28.22);
- Producție de alte mașini de uz general, neclasificate în altă parte (28.29);

- Producție și prelucrare de carne, fără carne de pasări domestice (10.11);
- Producție de produse din carne fără mâncare gătită (10.13);
- Producție de lapte și produse lactate, fără înghețată (10.51);
- Prelucrare mecanică de metal (25.62);
- Producție de carton ondulat și ambalaje de hârtie și carton (17.21);
- Producție de vopsele, lacuri și produse similare, cerneală tipografică și masticuri (20.30);
- Producție de alte produse din cauciuc (22.19);
- Producție de țevi, profile tubulare și fittinguri din oțel, (24.20);
- Producția de rame de ferestre și alte articole din materiale plastice (22.23);
- Producție de construcții metalice și părți din acestea (25.11);
- Producție de plăci circuite montate (calculatoare) (26.12);
- Producție de aparate casnice non-electrice (27.52 turnare);
- Producție e alte piese și accesorii pentru autoturisme (29.32)
- Producție de mașini și echipamente cu destinație specială și generală (33.12).

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Dezvoltarea dinamică a sectorului. Ponderea înaltă de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Numărul mare de angajați și deficitul dramatic de forța de muncă. Lipsă cronică de muncitori calificați și necalificați, tehnicieni și specialiști cu studii superioare și medii. Deficitul și dificultăți serioase în angajarea inginerilor, tehnologilor, tehnicienilor obișnuiți, tehnicienilor de laborator, operatorilor de mașini și echipamente. Numărul înalt de locuri de muncă afișate și neocupate în agențiile de șomaj Caracterul ciclic în ocuparea forței de muncă-o parte din întreprinderile servesc alte companii cu caracter de muncă predominant sezonier, lipsa de ritm la comenzi, la care cresc cererea forței de muncă. Rularea durabilă de personal. Majoritatea întreprinderilor cu peste personal de peste 100 de salariați, au la dispoziție resurse și programe introductive pentru cei nou angajați, au și politici, sistemele și unități structurale de managementul resurselor umane. O parte din locuri de muncă pentru specialiști cu calificare medie și înaltă sunt potriviți pentru mobilitate de muncă cu contracte de muncă permanente și cu schimb de domiciliu. Întreprinderile din sectorul și-au declarat atitudinile despre angajarea unui personal mobil transfrontalier și în mod special a muncitorilor calificați, tehnicienilor și specialiștilor cu studii medii și superioare.

F. Constructii

Clasă (indicatorul patru CAEN):

- Construire de clădiri rezidențiale și nerezidențiale (41.20);
- Construire de autostrăzi, drumuri și piste de aeroporturi (42.11);
- Alte activități de construire de finalizare (43.39);
- Alte activități de construire specializate, neclasificate în altă parte (43.99);
- Construire de rețele de telecomunicație și de difuzare energia electrică (42.22);

- Construire de instalații electrice (43.21);
- Construire de instalații pentru alimentare cu apă, canalizare, încălzire și aer-condiționat (43.22);
- Construire de alte facilități neclasificate în altă parte (42.99);
- Instalare de rame de ferestre și uși și alte activități de diulgherei (43.32);
- Punere de placări și acoperiri (43.33);
- Punere de tencuială (43.31).

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Dezvoltarea dinamică a sectorului. Ponderea înaltă de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Numărul mare de angajați și multele probleme în angajarea forței de muncă. Caracterul predominant sezonier al muncii și caracterul ciclic al ratei de ocupare - prin campanii de angajare a forței de muncă, legate de achiziții publice sau alte asemănătoare. O parte din locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă transfrontaliere, inclusiv și fără schimb de domiciliu. Un deficit acut de muncitori calificați și necalificați pe piața locală de muncă. Reluare mare Întreprinderile din sectorul au la dispoziție resursele și programe de introducerea, dezvoltă politici și realizează sisteme pentru formare profesională și recalificare, precum și programe pentru îmbunătățirea serviciilor sociale și condițiilor de trai. Întreprinderile din sectorul și-au declarat atitudinile despre angajarea unui personal mobil transfrontalier și în mod special a muncitorilor calificați, tehnicienilor și specialiștilor cu studii medii și superioare.

H. Transport, depozitare și servicii poștale

Clasă (indicatorul patru CAEN):

- Transport rutier de marfă (49.41);
- Transport urban și suburban de pasageri (49.31);
- Alte activități poștale și de curierat (53.20);
- Transport de pasageri cu taxiuri (49.32);
- Alte tipuri de transport rutier de pasageri, neclasificate în altă parte (49.39);
- Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare (50.40);
- Prelucrare marfă (52.24);
- Alte activități de sprijin pentru transport (52.29);
- Depozitare și păstrare de cargo (52.10).

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Importanță pentru determinarea sectorului. Ponderea înaltă de întreprinderi care și-au exprimat dorința să angajeze forță de muncă mobilă din regiunea transfrontalieră cu România. Numărul mare de angajați și problemele grave în asigurarea forței de muncă calificate. Rularea durabilă. Deficitul acut de șoferii de camioane, autobuze, microbuze, curieri și lucrători generali. O parte din locurile de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă transfrontaliere pe baza unor contracte de muncă permanente sau pe durată determinată, inclusiv și fără schimb de domiciliu. Întreprinderile din sectorul și-au declarat atitudinile despre

angajarea unui personal mobil transfrontalier și în mod special a muncitorilor calificați și necalificați. Întreprinderile din sectorul au la dispoziție resursele și programe de introducerea, dezvoltă politici și realizează sisteme pentru formare profesională și recalificare, precum și programe pentru îmbunătățirea serviciilor sociale și condițiilor de trai.

I. Hoteluri și restaurante

Clasă (indicatorul patru CAEN):

- Activitate de restaurante și localuri de servire rapidă (56.10);
- Activitate de localuri de băut (56.30);
- Hoteluri și puncte de cazare similare (55.10);
- Alte activități în pregătirea și livrare de mâncare (56.29);
- Cazare turistică și pe durată scurtă (55.20);
- Pregătire și livrare de produse alimentare în ocazie concretă (56.21).

Considerații pentru alegerea sectorul economic:

Caracterul predominant sezonier al activității. Sectorul este inclus în lista sectoarelor economice, ce includ activitățile, cărora punerea în aplicare depinde de schimbarea anotimpurilor. Lista e aprobată prin ordinul nr. RD-01-47/17.01.2017 al Ministrului muncii și politicii sociale. Aceasta înlesnește procedurile de angajarea forței de muncă mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Numărul mare de angajați în sector și deficitul acut mare de forța de muncă, mai ales bucătari, chelneri, barmani, manageri, recepționiști, administratorii de hoteluri, spa specialiști cameriste. Întreprinderile din sector și-au declarat atitudinile pentru angajarea unui personal mobil transfrontalier și în mod special a muncitorilor calificați și necalificați. Locuri de muncă sunt potrivite pentru mobilitatea forței de muncă sezoniere bazată pe contracte de muncă pe durată determinată cu schimb sau fără schimb de domiciliu. Întreprinderile din sectorul au la dispoziție resursele și programe de introducerea, dezvoltă politici și realizează sisteme pentru formare profesională și recalificare, precum și programe pentru îmbunătățirea serviciilor sociale și condițiilor de trai.

Pe această etapă, sectorul Comerț, repararea autovehiculelor rămâne în afara domeniului proiectului din motive complexe. Sectorul este bine dezvoltat în toate cele trei județe ținte și reușește să asigure niște niveluri de ocupare a forței de muncă relativ ridicate între populația locală. Nu se observă lipsă semnificativă de cadre calificare sau necalificate și în același timp se înregistrează un procent ridicat de ocupare nereglementată, care ar putea limita posibilitățile pentru mobilitatea forței de muncă în cadrul sectorului și ar împiedica realizarea obiectivelor de prezentul proiect.

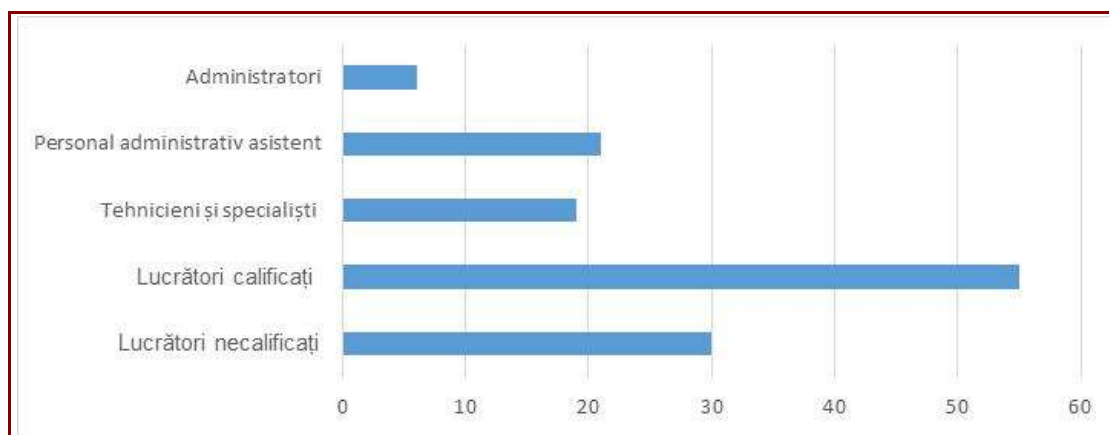
4.3.2. ÎNTREPRINDERI CU PETENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Pe baza evaluării criteriilor prevăzute în metodologie, ale analizei sectorului și ale sondajului realizat privind întreprinderile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România, au fost identificate **în jur de 1000 întreprinderi bulgare cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.** Acestea vor fi incluse în Catalogul întreprinderilor cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă, bazat pe portalul informator jobmobility.info, prin care se va asigura acces online la datele lor de contact și vor fi lărgite profilurile de afacere ale unei părți din întreprinderilor.

4.4. POZIȚII (PROFESIUNI, POSTURI DE MUNCĂ) CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Pe baza evaluarea realizată și analizei criteriilor în conformitate cu metodologia elaborată și la sugestia întreprinderilor chestionate și experților, au fost identificate în total de 131 de poziții cu potențialul pentru mobilitatea forței de muncă în regiune transfrontalieră Bulgaria-România.

Schemă 1 NUMĂRUL DE POZIȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATE A FORȚEI DE MUNCĂ DUPĂ CATEGORIA DE PERSONAL

Sursă Studiu de anchetă realizat de CCB printre angajatori

Schemă 2 NUMĂRUL DE POZIȚII CU POTENȚIAL PENTRU MOBILITATE A FORȚEI DE MUNCĂ DUPĂ SECTOARE ECONOMICE

Sursă Studiu de anchetă realizat de CCB printre angajatori

4.5. CONCLUZII

- Abordări preferate de către angajatori pentru rezolvarea problemelor legate de piața forței de muncă și mai ales în atragerea și angajarea forței de muncă sunt interacțiunea cu agențiile de ocupare a forței de muncă, traininguri corporative și oferirea unui salariu concret și specific;
- Angajatorii din regiune preferă într-o măsură mai mare, să angajeze forță de muncă din țări terțe, decât din state membre ale UE;

- Aproape fiecare al doilea angajator (45 %) și-a exprimat consimțământul pentru angajarea forței de muncă străine mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România.
- Majoritatea întreprinderilor preferă ca angajarea forțe de muncă mobile transfrontaliere să fie sub formă de un contract permanent de muncă cu schimb de domiciliu. O parte din angajatori în sectoarele "Agricultură, silvicultură și pescuit ", "Construcții ", și " Hoteluri și restaurante " ar utiliza și contracte de muncă pe durată determinată fără schimb de locul de reședință;
- Cea mai mare disponibilitate pentru angajare a forței de muncă mobile transfrontaliere exprimă angajatorii din județul Veliko Târnovo - 55 %, urmărite de angajatorii din Ruse - 41 %, iar cei mai puțini angajatori care vor acest lucru sunt din Silistra - 26 %;
- Cel mai mare interes pentru angajarea forței de muncă din România arată angajatorii din sectoarele "Industria prelucrătoare" (41 %), "Transport, depozitare și servicii poștale"(25%), "Agricultură, silvicultură și pescuit "(18%). În sectoarele "Construcții" și "Hoteluri și restaurante" interesul întreprinderilor este mai mic.
- La decizie cu privire la angajarea forței de muncă din regiunea transfrontalieră cea mai puternică influență au următorii factori: "tendențele demografice nefavorabile, lipsa fizică de forță de muncă"; "deficitul durabilă la anumite categorii de muncitori și profesioniști de pe piața muncii locală"; "caracterul sezonier al activității întreprinderii; "reluare personalului";
- Cel mai mare interes este pentru angajare a lucrătorilor calificați, tehnicienilor și specialiștilor cu studii medii din România;
- Aproximativ 85 % dintre angajatori au nici o experiență anterioară în recrutare și angajarea unor muncitori străini;
- Pe atitudinile angajatorilor pentru folosirea forței de muncă străine afectează mai ales următoarele bariere și dificultăți: "probleme în adaptare, bariera lingvistică și multiculturală în comunicare"; "probleme legate de legislație"; "dificultăți de natură socială și condiții de trai"; "dificultăți legate de diferențele între salarii";
- Având pe baza analizei și studiul au fost identificate cele cinci sectoare economice și aproape de 1000 de întreprinderi cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România;
- Având pe baza analizei și studiul au fost identificate 131 de poziții (profesii, posturi de muncă) cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România;

V. ÎNCHEIERE, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza sectorială a pieței forței de muncă și a potențialului de mobilitate a forței de muncă în regiunea transfrontalieră Bulgaria-România este unică pentru Bulgaria. Până în prezent un astfel de document nu este realizat. Analiza combină într-o relație logică reciprocă și interpretează în contextul general factorii și caracteristicile diferite ale pieței forței de muncă; situația întreprinderilor și forței de muncă, nivelul de trai, tendințele în dezvoltarea economică a regiunii, nevoile și atitudinile angajatorilor. În pregătirea ei au fost folosite peste 120 de surse de informații, sunt sintetizate și analizate numeroase date statistici, documente strategice întocmite de instituțiile guvernamentale, administrațiile județene și autoritățile locale, publicații și materiale analitice pe subiect. Sunt utilizate și rezultatele din cercetărilor reprezentative realizate în mod special pentru studierea angajatorilor și experților de piața forței de muncă în regiunea transfrontalieră. Analiza este un temeiu serios, atât pentru dezvoltarea iminentă a activităților proiectului, cât și pentru luarea deciziilor și dezvoltarea măsurilor de către instituțiile responsabile legate de promovarea mobilității forței de muncă. Întreaga analiză, precum și datele individuale la ea, vor fi publicate și accesibile grupelor ținte în portalul de informații al proiectului - jobmobility.info.

Principalele concluzii rezultate din analiză sunt următoarele:

- Situația generală demografică în regiunea transfrontalieră este nefavorabilă și cu tendințe de agravante. Tendințele demografice de criză se reflectează direct pe piața muncii și dezvoltarea economică a regiunii, aducând amenințare, mai ales din cauza reducerii forței de muncă, îmbătrânirea populației, exodul tinerilor, sporirea, mai ales, a migrației persoanelor tinere și celor bine educate, depopularea localităților și scăderea continuată a activității economice.
- Județele din regiunea transfrontalieră au la dispoziție resursele naturale potrivite și se caracterizează cu natură bogată și variată, soluri fertile și condiții climatice favorabile. Toate acestea contribuie la dezvoltarea agriculturii, reprezentându-se astfel activitatea economică structurală pentru județele Ruse și Silistra. Bogăția de resursele naturale, agricultură avansată, poziție geografică favorabilă, legăturile de transport de importanță internațională sunt condiții pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare, a transportului, a turismului și a construcțiilor, care sunt direcțiile de dezvoltare prioritare pentru regiune. Aproximativ 70 % din întreprinderile chestionate indică faptul că afacerea lor nu suportă schimbări, dar nici nu crește. Această tendință se confruntă cu criza demografică și cu deficitul, devinând din ce în ce mai grav, de persoane calificate pe piața forței de muncă.
- Piața muncii locală se caracterizează prin micșorarea șomajului și creșterea ocupării forței de muncă. Problema cheie este dezechilibrul dintre cererea și oferta forței de muncă. Fiecare al doilea angajator are dificultăți considerabile cu asigurarea forței de muncă, și fiecare al treilea susține că acest lucru este obstacolul cel mai serios să mai crească afacerea acestuia. Aproape 50 % din locurile de muncă anunțate în agențiile de șomaj rămân neocupate. Această problemă este agravată de caracterul predominant ciclic (sezonier) al activităților de muncă în sectorul de turism, agricultură și la industria prelucrătoare. Cel mai mare este deficitul de muncitori calificați, tehnicieni și specialiști cu studii medii și, de asemenea, personal de sprijin; În ciuda acestei

probleme, admiterea la școlile profesionale în regiune continuă să scadă. Rețeaua de licee profesionale nu respectă natura și nevoile de cadre pentru economia locală.

- Angajarea forței de muncă mobile transfrontaliere, ca o oportunitate de a rezolva problemele legate de piața forței de muncă este subestimată de jumătatea angajatorilor din regiune. Abordările tradiționale sunt de preferat, ca interacțiunea cu agențiile de șomaj, trainingurile corporative de formare profesională și oferirea unui salariu concret. Muncitorii și profesioniștii din țări terțe (Republica Moldova, Ucraina, Belarus) sunt mai preferați față de cei din țările UE. Aproximativ 85 % din angajatori nu au nicio experiență anterioară în recrutare și angajarea unor muncitori străini; Cu toate acestea, aproape fiecare al doilea angajator (45 %) și-a exprimat consimțământul pentru angajarea forței de muncă străine mobile din regiunea transfrontalieră Bulgaria - România. Majoritatea întreprinderilor preferă ca angajarea forțe de muncă mobile transfrontaliere să fie sub formă de un contract permanent de muncă cu schimb de domiciliu. O parte din angajatori în sectoarele "Agricultură, silvicultură și pescuit", "Construcții", și "Hoteluri și restaurante" ar utiliza și contracte de muncă pe durată determinată fără schimb de locul de reședință;
- Cea mai mare disponibilitate pentru angajare a forței de muncă mobile transfrontaliere exprimă angajatorii din județul Veliko Târnovo - 55 %, urmărite de angajatorii din Ruse - 41 %, iar cei mai puțini angajatori care vor acest lucru sunt din Silistra - 26 %; Cel mai mare interes în angajarea forței de muncă din România arată angajatorii din sectoarele "Industria prelucrătoare" (41 %), "Transport, depozitare și servicii poștale"(25%), "Agricultură, silvicultură și pescuit "(18%). În sectoarele "Construcții" și "Hoteluri și restaurante" interesul întreprinderilor este cel mai mic.
- Pe atitudinile angajatorilor pentru folosirea forței de muncă străine afectează mai ales următoarele bariere și dificultăți: „lipsa de informații pentru oamenii din România, care își caută loc de muncă”, "probleme în adaptare, bariera lingvistică și multiculturală în comunicare"; "probleme legate de legislație"; "dificultăți de natură socială și condiții de trai"; "dificultăți legate de diferențele la plata muncii";
- Pe baza analizei și studiul realizat au fost identificate cinci sectoare economice cu potențialul pentru mobilitatea forței de muncă - Agricultura, silvicultura și pescuitul, Industria prelucrătoare, Construcțiile, Transportul, depozitarea și serviciile poștale, Hotelurile și restaurantele) și aproximativ 1000 din întreprinderile din regiune cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă. Au fost identificate în general 131 de poziții (profesiuni, posturi de muncă) cu potențial pentru mobilitatea forței de muncă.

Principalele recomandări legate de rezultatele analizei:

- Întărârea focusului administrației județene și al consiliilor municipale privind mobilitatea forței de muncă transfrontaliere. Dezvoltarea și implementarea unor măsuri pentru informare mai largă și promovarea mobilității forței de muncă, ca o oportunitate de depășire a șomajului și deficitului pieței muncii.
- Extinderea cooperării între serviciile de ocupare a forței de muncă din Bulgaria și România.
- Facilitarea cerințele legislative și procedurilor administrative în angajarea forței de muncă mobile transfrontaliere.

- Completarea sectorul „Industria prelucrătoare” în Lista cu sectoarele economice, ce includ activitățile, cărora punerea în aplicare depinde de schimbarea anotimpurilor. care e aprobată prin ordinul nr. RD-01-47/17.01.2017 al Ministrului muncii și politicii sociale.